

JANUAR - I

DUHOVNO ŽIVLJENJE

Debenos hacer penitencia

Jesús es el Cordero de Dios, que quita el pecado del mundo: así lo presentó Juan el Bautista. Toda su vida fue una lucha contra el espíritu del mal. Hasta que lo venció para siempre. *El llevó a la cruz nuestros pecados, cargándolos en su cuerpo, a fin de que, muertos al pecado, vivamos para la justicia*, nos enseña san Pedro. Por medio de su Muerte, Jesús nos reconcilió con Dios y entre nosotros.

Pero cada uno de nosotros debemos hacer efectiva esa reconciliación por medio de lo que llamamos la penitencia. Hacer penitencia quiere decir "convertirnos" sinceramente a Dios y a nuestros semejantes. Porque el pecado no solamente nos aleja de Dios, sino también de los hijos de Dios. Todo pecado tiene una repercusión comunitaria: es natural, entonces, que también la tenga nuestra conversión.

Pregovori o smehu

Pošten smeh je več vreden kot dva joka. (slovenski)

Kdor se zadnji smeje, se najslabše smeje. (slovenski)

Kadar se smeješ, te vsi vidijo, kadar jočeš, nihče ne opazi. (judovski)

Kdor se v petek smeje, se v nedeljo joče. (slovenski)

Ne veseli se vselej ta, ki se smeje. (slovenski)

Nasmeh je kot pomladni dan. (francoski)

Pri hudobnih ljudeh gre vse na smeh. (slovenski)

Ni vse zlato, kar se sveti; pa tudi ni vsak prijatelj, ki se ti smeje. (slovenski)

Obilen smeh je na ustih norcev. (latinski)

Naročnina DŽ za leto 1982

Po lastnem premisleku in po posvetovanju z osebami, ki po svoji strokovni usposobljenosti lahko približno predvidevajo inflacijski proces v deželi, smo določili, da bo naročnina DŽ za leto 1982 \$ 350.000 za naročnike, ki bodo plačali do 31. marca 1982. Če bo šlo razvrednotenje našega denarja naprej, bolj kot predvidevamo, bomo morali od aprila naprej dvigniti tudi ceno naročnine, čeprav vse to delamo s težkim srcem. Radi bi, da bi naša revija bila res v vsakem slovenskem domu. Toplo priporočamo, da bi se na Duhovno življenje naročile vse naše mlade družine, tudi narodno mešane. Vse naročnike prosimo, da upoštevate naše gospodarske težave in da nam ostanete zvesti.

Uprava DŽ

P2 1984/1982

DUHOVNO ŽIVLJENJE

LETO 49

JANUAR 1982

Bodimo pozorni!

1. SKRB CERKVE ZA IZSELJENCE

Papež Janez Pavel II., ki je sam delal kot mlad duhovnik med poljskimi izseljenci v Franciji, ponovno poudarja pravico izseljencev, da ohranijo zunaj domovine svojo kulturo. Na obisku v Nemčiji l. 1980 je poljskim delavcem rekel: „Vsak mora ohranjovati, proučevati in razvijati to, kar je vtisnjeno (zapisano) v njegovem srcu; spominjati se mora domače zemlje, izročila, iz katerega je zrastel, ki ga je oblikovalo in katero je sestavni del njegove duševnosti in osebnosti.“

Razumemo, da Cerkev naroča škofovskim konferencam po svetu, naj uredijo ustrezno dušnopastirstvo izseljencev tako, da brani pravico do lastne kulture in njen izraz tudi v verskem življenju: „Izseljenci prinesejo s seboj svoj način mišljenja, svoj jezik, svojo kulturo, svojo vero: vse to sestavlja tako rekoč duhovno dediščino določenega mišljenja, izročila in kulture, dediščino, ki obstaja tudi zunaj domovine. Povsod naj to dediščino zelo cenijo“ (Navodilo za dušno pastirstvo izseljencev, šte. 11).

2. NAŠA LASTNA SKRB

Ne smemo pustiti, da naredi vse za nas Cerkev, ampak moramo sami doprinesiti svoje k ohranitvi kulture, do katere imamo pravico.

Važno in nujno sredstvo za ohranitev narodne kulture, v verskem pogledu in v drugih pogledih, je poleg službe božje v domačem jeziku in prireditvev zlasti časopisje, ki doseže več rojakov.

Usodno je za nas izseljence, da časopisje ohranimo s tem, da ga naročamo in vzdržujemo s plačevanjem naročnine, ki je edini finančni temelj za naše liste.

Težave pri vzdrževanju časopisja imajo danes po vsem svetu, zato nekatere nehajo izdajati.

Toda vidimo, če neha izhajati angleški časopis, bodo Angleži ostali še vedno Angleži. Bolj nevarno pa je ob takem primeru za obstanek slovenskih izseljencev v tujini v kulturnem pogledu, kamor štejemo predvsem vero in narodno zavest. Zato naj ne bi bila prva točka varčevanja v hišnem proračunu odpoved slovenskega lista!

Slovenske liste moramo pa tudi brati, da nam kažejo pot v teh časih dvomov in zmot.

Če bomo hoteli, bomo žrtvovali in se tako še dolgo ohranili s svojimi kulturnimi izročili.

Anton Orehar

S v e t i d a n j e b i l . . .

To je bil dan, ko se je rodil Človek in vsa srca so se odpirala njemu v hvalo in ljubezen, vsa srca so zahrepenela k njemu.

Napotila so se k njemu tisočera užaljena, ranjena srca.

Vsi ubogi, zaničevani, zavrženi so se napotili, brezkončna procesija je bila.

Vsi tisti, ki jih je bilo življenje s trdo pestjo, so odprli trudne oči in so vzdignili ranjene ude, šli so in so mu nesli srca naproti.

Križani Človek je sprejemal vse, na nikogar ni pozabil, ki se mu je približal, vsem je delil dragocene darove.

In bili so mu hvaležni in so zapuili vanj.

Dar, ki jim ga je podelil, je bil vreden več nego vsa oskrunjena bogastva, ki jih prodaja oskrunjeno življenje za oskrunjena srca.

Kogar se je dotaknila njegova usmiljena roka, kogar je blagoslovil njegov pogled, tisti je izpregledal, padlo mu je breme raz ramena, lahke in poskočne so bile njegove noge. Večni človek mu je bil podelil večnost. Kadar so skeleli udarci življenja, je romalo srce k njemu, v deželo utolaženega upanja, pozabljenega trpljenja.

Zazvonili so božični zvonovi od vzhoda in od zahoda in vsepovsod so se dramili ranjeni in zavrženi in so vstajali.

Trpljenje je praznovalo veliki praznik upanja in zmagoslavja, utolaženi so bili, ki so izpregledali, da vodi čez Kalvarijo cesta v veselo večnost. Ponosni so bili in so gledali zmagoslavno, ki so videli, da so v njem in del njegov, zato ker so bičani in s trnjem kronani.

Sveti dan je bil, rodil se je Zveličar.

Ivan Cankar

KAJ NAJ ŽELIMO NOVEMU LETU ZA NOVO LETO?

Kaj naj želimo Novemu letu za novo leto?
Naj mu želimo več ljubezni in miru,
več tišine, preprostosti in modrosti,
naj bodo vsi ljudje svobodni in prosti,
da bomo v duhu Boga, ki je ustvaril svet,
ki ga edini lahko reši ali uniči,
preživeli to novo leto —
in še veliko naslednjih let.

ZA NOVO LETO

Kako skrivnostno,
kako neslišno
prinesejo angeli
jutro Novega leta
na zemljo...

Kako plaho
je upanje
v prihodnost,
ki na nas
tiho sneži. . .

O, bodi dobrodošlo,
ti komaj rojeno
jutro prvega dne.

V zgodnjih urah
po odhodu Silvestra
še vse zaspano.
Tu je novoletni dan,
nam vsem neznan!

Torej bodi dobrodošlo,
ti, še ne doživeto Novo leto,
ki komaj prihajaš,
ki te nikjer še ni. . .
Naj se zemeljska krogla
v božjih rokah vrti,
naj človeštvo srečno preživi
vseh tristo novoletnih dni!

Milena Merlak

Srečno novo leto!

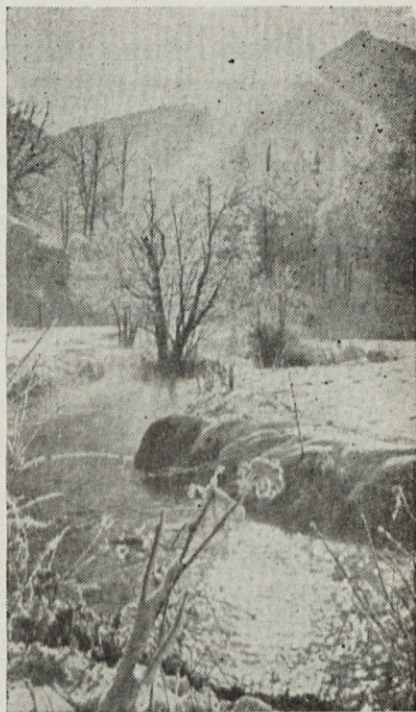
Enkrat se začne. Da, enkrat se začne tudi leto, čas dvanajstih mesecev, čas novih letnih časov. Vedno isto zaporedje. Takšen je vsaj videz, zunanja podoba. Kakor bi imeli prav tisti, ki si čas predstavljajo kot nenehno ponavljanje enakih dogodkov. Nič novega. A to je res samo videz, saj je že v dogajanju, ki nam meri čas, precej različnosti in sprememb.

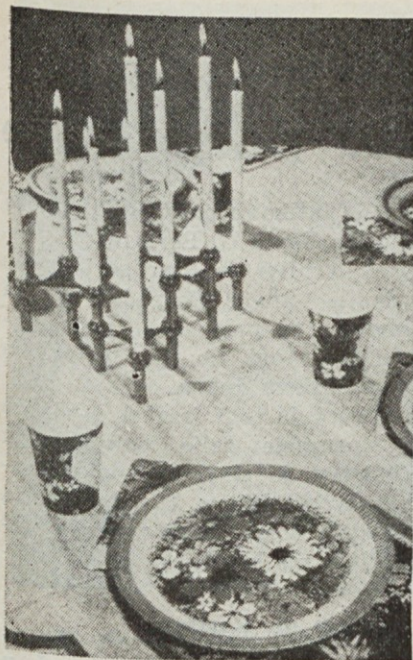
Vsako leto se zgodi nešteto nepredvidenih stvari. Toliko je presenečenj, toliko veselja in žalosti, toliko smeha in solz, toliko sreče in trpljenja! Kaj vse je prineslo pretleto leto človeku, družinam, narodom in svetu. Marsičesa ni mogel nihče z gotovostjo pričakovati. In vendar se je zgodilo.

Tako stojimo pred novim letom, kakor pred sfingo, ki nas skrivnostno gleda in skriva v sebi najrazličnejše možnosti. Je res sfinga, molčeča sfinga? Morda je tudi to samo videz.

Kristjani verujemo, da je Bog postal človek, da se je v Kristusu najtesneje povezal s svetom, tako da ni več samo svetnega, temveč je vse na izreden način tudi božje. Zato pa tudi ni teme, ki bi je ne razsvetljevala božja luč, ki bi je ta luč ne spreminjala v svetlobo. Kajti božja luč je obenem božja ljubezen. Resničnost je čisto drugačna, kakor je njen videz. Učlo-

večenje Boga pomeni pobožanstvenje človeka, pobožanstvenje sveta. Nemogoče je postalo mogoče. Vse, kar se zgodi, je tudi žarek te božje luči in božje ljubezni, čeprav je še tako neviden. Ni samo nekaj, temveč je tudi Nekdo, ki se z njim na tak način srečamo. Ne skrivnost hladne sfinge, temveč skrivnost Boga, ki je ljubezen, zre na nas ob začetku leta. Ne strah, ampak zaupanje je naš odgovor. „Ne boj-

te se," je bilo prvo sporočilo ljudem ob Jezusovem rojstvu.

Gotovo smo kljub vsemu boječi, maloverni. Božjo luč čutimo samo včasih. Drugače ne more biti, ker je celo v Kristusu zasvetila povsem jasno šele, ko je bila drama velikega petka končana. Z „zelenim drevesom“ je bilo tako, kako naj bo drugače s suhim? Nemara se resnična luč najpogosteje pokaže kdaj prav v podobi popolne teme. Tudi to je mogoče, odkar je božja ljubezen najodločneje spregovorila na križu, v jeziku popolne osamljenosti in zapuščenosti. Kakšna nasprotja, blažena nasprotja, božja nasprotja!

Začetek novega leta pa je tudi za vsakega človeka, za kristjana še posebej, prevzem naloge, poslanstva. Upanje moramo upravičiti. Poklicani smo.

Božji sodelavci smo in Bog po nas uresničuje svoje načrte, ki so prav zato obenem tudi naši. Kristus po nas osvobaja svet, po nas širi med ljudmi pravičnost, ljubezen in mir.

Delati moramo tako, kakor bi bilo vse le od nas odvisno, saj potlej moremo tudi v Boga zaupati, kakor bi bilo vse le njegovo delo. V prihodnost lahko zaupamo, če resnično delamo za lepšo prihodnost, če sejemo med ljudi dobroto, in se v ljubezni žrtvujemo za druge. Ljubimo, torej smemo upati, torej je naše upanje upravičeno. Ljubezen je naša velika naloga, je naše poslanstvo.

Izvir sreče je v srečni družini, iz nje tečeta skrivnostni vreci v skupnost, v narode in države, v svet. Zato je skrb za srečne družine skrb za srečno prihodnost človeštva, posameznikov in skupnosti.

Pomislimo na to, ko si bomo ob novem letu stisnili roke in si želeli srečo, sebi in drugim. Smo kovači svoje sreče in sreče drugih, začnemo pa jo kovati v družinah ali pa ostane vse skupaj samo pri lepih besedah, večkrat tako neiskrenih in zlaganih.

Tvegajmo, kar se zdi nemogoče, da bomo dosegli to, od česar je odvisna lepša prihodnost človeštva, ki ga bo med seboj povezala resnična dobrota.

Avdienco, nagovori in prvo ponovno potovanje

Proslavitev Marconija

12. oktobra 1931 je italijanski izumitelj Marconi s pomočjo radia prižgal luči na velikanskem Kristusovem kipu, ki se dviga na griču Corcovado nad Riom de Janeirom v Braziliji. 12. oktobra 81 — po 50 letih — je to dejanje ponovil Janez Pavel II. Vse to je prenašala Mondovizija. Papež se je v svojem govoru pred kamerami, ko je simbolično prižgal luči na Kristusovem kipu, spomnil Marconija, ki ima velike zasluge za razvoj radiofonije, potem pa je govoril o napredku avdiovizualnih sredstev v zadnjih letih. Poudaril je, da mora biti vsak napredek izključno v službi človeku za boljše medsebojno razumevanje in solidarnost med narodi.

Sprejem poljskega zunanjega ministra

13. oktobra se je papež pogovarjal 2 uri s poljskim zunanjim ministrom Josefom Czyrekom, ki se je prej pogovarjal eno uro tudi z vatikanskim državnim tajnikom Casarolijem.

Misijonska nedelja

Nad 80 tisoč vernikov je v nedeljo 18. oktobra na Trgu sv. Pe-

tra v Vatikanu pozdravilo papeža Janeza Pavla II. Prvikrat po njegovi vrnitvi v Rim so skupno zmolili „angel Gospodov“, pred tem pa so prisluhnili papeževemu nagovoru ob 45. svetovnem misijonskem dnevu.

Papež je tudi izrekel pozdrave in prisrčne želje bolgarskemu ljudstvu, ki slavi 1300-letnico ustanovitve države. Opozoril je, da začetki bolgarskega naroda temeljijo na krščanski kulturi.

Sprejem dr. Ramseya

Konec septembra je papež v Castelgandolfu sprejel nekdanjega canterburyjskega nadškofa in angleškega primasa Michaela Ramseya. Uradnega sporočila o obisku ni bilo. Baje sta govorila o papeževem obisku v Veliki Britaniji leta 82, o trenutno odličnih odnosih med Cerkvama in o težavah, s katerimi se krščanstvo spopada danes.

Cecchini pri papežu

15. oktobra je papež sprejel v posebno avdienco apostolskega pronuncija v Jugoslaviji Michela Cecchinija. Vatikanski tiskovni urad o pogovoru ni izdal nobenega sporočila.

Sv. oče in g. Nace Čretnik, slovenski izseljenski duhovnik v Parizu

Obisk zavoda Germanika

18. oktobra je Janez Pavel II. obiskal nemški bogoslovni zavod v Rimu Germanik. Vodstvu in slušateljem te ustanove je govoril o svojem lanskem obisku v Nemčiji, o načrtovanem obisku v Švici, kamor pa zaradi atentata ni mogel iti, o krščanstvu, ki terja opredelitev za Jezusa.

Sreda, 21. oktobra

Pri splošni avdienci je govoril o krščanskem usmiljenju in odpuščanju. Dejal je, da je med okrevanjem v bolnišnici pogosto mislil na prvi atentat v zgodovini, na Kajna in Abela. V času, ko

je toliko ubojev, moramo slediti Kristusovemu zgledu: odpuščati in iti h Kajnom ter jih vprašati: Kje je tvoj brat? Kdor ubije človeka, mu vzame nekaj, kar je samo njegovo in božje: življenje.

Z družino papeških univerz

23. oktobra je maševal za profesorje in študente papeških univerz v Rimu. V baziliki sv. Petra se je zbralo okoli 10 tisoč bogoslovcev, redovnikov in redovnic in laikov. Somaševalo je okoli 100 duhovnikov in 5 rektorjev papeških rimskih vseučilišč. V govoru je dejal, naj vse delo in študij prežamejo z ljubeznijo do Kri-

stusa. Upoštevaajo naj znamenja časa, nikar pa naj ne sledijo zadnji modi, saj je naloga teologije, da bere sedanost v luči tradicije, ki jo hrani Cerkev.

Ob 3. obletnici

22. oktobra je maševal za rimske bogoslovce in tako obenem slavil tretjo obletnico svojega pontifikata. V sinodalni dvorani se je potem udeležil plenarne komisije za revizijo zakonika cerkvenega prava.

Nedelja, 25. oktobra

50 tisoč ljudi je danes opoldne na Trgu sv. Petra v dežju in mrazu pričakalo papežev pozdrav, nagovor in molitev angelovega češčenja. Osrednjo misel kratkega nagovora je Janez Pavel II. namenil družini in delu. Delo nikakor ne sme zasužnjiti družine.

Popoldne je obiskal rimsko župnijo Jezusa božjega Delavca v četrti Portuense. V govoru je opozoril na posledice, ki jih lahko prinese kršenje moralnega zakona. Kritiziral je sredstva družbenega obveščanja, ki preveličujejo nagonost, uživaštvo in napadalnost.

Haimanot pri papežu

17. oktobra je sprejel v avdienco patriarha etiopske Cerkve Abuna Tekle Haimanota s spremstvom. Ob tem ekumenskem srečanju je papež poudaril, da želi katoliška Cerkev okrepiti sodelovanje z drugimi Cerkvami in da so nesporazumi stvar preteklosti.

1. novembra

Papež je molil za pokojne in blagoslovil grobove na rimskem pokopališču Verano.

„Dnevi, ki jih Cerkev slavi te dni, so sad posvetiteljskega delovanja Svetega Duha, Duha resnice in ljubezni. Svetost številnih bratov in sestra, po imenu znanih ali neznanih, je pravzaprav polnost tistega življenja, ki ga je Sveti Duh položil v človekovo dušo. Svetniki so posebni skrivnostni dar Svetega Duha, kateremu so izpričali junaško zvestobo.“

Tako je Janez Pavel nagovoril okrog 50 tisoč vernikov na Trgu sv. Petra. Pozval jih je, naj molijo za mrtve. Posebej je govoril o številnih ugrabitvah v Italiji. Papež je ugrabljanje obsodil in ga označil kot zlorabo človeka po človeku. Rotil je ugrabitelje, naj ugrabljence spustijo.

Popoldne ob 4 je z rimskimi župniki prišel na rimsko pokopališče Verano blagoslavljal grobove. Med mašo v cerkvi sv. Lovrenca je govoril o tem izjemnem svetniku-mučencu.

Zjutraj ob 9,30 se je Janez Pavel pojavil na oknu svoje delovne sobe, da je pozdravil udeležence 3. ekološkega maratona, ki je potekal po rimskih ulicah.

Novi zakonik cerkvenega prava

Zadnje dni oktobra je papež sprejel v posebno avdienco sodelavce plenarnega zasedanja komisije za revizijo kanonskega prava. (Pri celotni pripravi je sodelovalo 93

kardinalov in škofov ter 185 svetovancev strokovnjakov škofovskih konferenc, kurije in univerz.) Zahvalil se jim je za njihovo temeljito in potrpežljivo delo in jim obljubil, da bo osnutek novega kodeksa osebno pregledal. Prenovljeni kodeks je označil kot sredstvo za uresničenje in dosego sadov koncila. — Komentatorji sodijo, da bo papež razglasil novi zakonik morda za veliko noč.

Zahvalna nedelja

Na zahvalno nedeljo, 8. novembra, je vernikom pri opoldanskem srečanju na Trgu sv. Petra govoril o vprašanjih, ki jih je v svetu sprožila nagla industrializacija po eni strani in neenakomeren razvoj kmetijstva na drugi, zlasti v deželah tretjega sveta. Poudaril je, da so v nerazvitih deželah, v katerih večina prebivalstva živi od kmetijstva, potrebne korenite spremembe, da bi s pomočjo pravične zakonodaje kmetom zagotovili njihove osnovne pravice.

Drugo misel govora je papež namenil umrlim, katerim je posvečen mesec november. Vernikom je tudi povedal veselo vest o svojem dobrem zdravstvenem počutju. Dejal je, da bo nadaljeval pastoralne obiske tako kot pred atentatom.

V slovaškem zavodu

Nedeljsko popoldne je papež prebil v slovaškem inštitutu sv. Cirila in Metoda v Rimu. Med govorom je poudaril, da je varstvu slovanskih blagovestnikov zaupal vso Evropo, da bi jo skupaj s sv. Benediktom pripeljala k miru, razumevanju in duhovnim koreninam krščanstva. Cirila je imenoval za utemeljitelja slovanske kulture. Slovake je pozval, naj živijo v skladnosti s krščanstvom, duhovno dediščino njihovega naroda. Slovaški zavod v Rimu je kulturno in duhovno središče Slovakov, ki živijo zunaj svoje domovine.

Rešilni avtomobil

Kadar se papež pojavi v javnosti, je odslej zanj vedno pripravljen poseben rešilni avtomobil z zdravnikom s klinike Gemelli. Vozilo ima oznake „SCV 201“ in sledi papeževemu avtomobilu, kjerkoli se vozi. Opremljeno je z vsemi potrebnimi napravami za hitro zdravniško pomoč.

Obisk Velike Britanije

Maja 1982 bo papež odpotoval na uradni obisk v Veliko Britanijo, sta v skupnem sporočilu objavila westminstrski kardinal Basil Hume in Gordon Gray, nadškof v Saint Andrews in Edinburgu. To jima je potrdil sam papež, ko sta bila v drugi polovici oktobra pri njem v avdienci.

Obisk Avstrije

Dunajski nadškof kardinal Franz König je ob vrnitvi iz Rima povedal, da bo Janez Pavel II. septembra 83 obiskal Avstrijo in se udeležil shoda avstrijskih katoličanov na Dunaju. Papež je kardinalu dejal, da si že dlje časa želi obiskati njegovo domovino.

Nedelja 22. novembra

Papež Janez Pavel II. je z okrepljenimi varnostnimi ukrepi napravil svoje prvo pastoralno potovanje od atentata v maju. Papež je s helikopterjem potoval do Collevalenze, 100 km severovzhodno od Rima, v Umbriji. Policijska zaščita se je pomešala med 10 tisoč vernikov, ki so se udeležili daritve sv.

maše na prostem pred cerkvijo. Kraj in okolico je hudo prizadel potres ravno pred enim letom, saj je takrat bilo blizu 3 tisoč smrtnih žrtev in na stotine tisočev ranjenih ali brez streh. Sv. oče je zaprosil za večjo in učinkovitejšo mednarodno pomoč tej preizkušani pokrajini. Papež je že takoj po potresu obiskal prizadete kraje, po letu dni pa ugotovil, da je še zmeraj veliko problemov nerešenih. Papež je obiskal nato še bližnje srednjeveško mesto Todi, kjer se je sestal s cerkvenimi voditelji in z ljudstvom.

S tem pastoralnim potovanjem je sv. oče praktično pokazal, da bo nadaljeval potovanja in obiske bližnjih in oddaljenih krajev ter dežel, kar je postalo pred atentatom že redno apostolsko delovanje njegovega papeževanja.

Reakcija Komisije S R Slovenije za odnose z verskimi skupnostmi

Na ponovno izjavo jugoslovanske škofovske konference je komisija SR Slovenija za odnose z verskimi skupnostmi na svoji seji 13. oktobra pripravila besedilo za javnost, ki jo je v celoti objavila tudi Družina v svoji 41. številki. Iz besedila ponatiskujemo nekatere stavke, ki vidno izražajo vznemirjenost partijskih funkcionarjev zavoljo odkritih in pogumnih besed škofov. „... Ugotovljeno je bilo, da so prisotne v vrstah rimskokatoliške cerkve nekatere nesprejem-

ljive tendence. Komisija je zaključila, da so s sprejetjem dveh dokumentov — izjav jugoslovanske škofovske konference — poskusili predstavniki RKC prikazati naši in mednarodni javnosti neobjektivno in popačeno sliko stanja in problema, ki zadevajo medsebojne odnose in položaj vernikov v naši družbi... Komisija je bila tudi seznanjena, da so se v nekaterih predelih Jugoslavije pojavile tendence povezovanja cerkvene dejavnosti s kleronacionalističnimi pojavi in nekateri pojavi glorificiranja negativnih primerov iz naše polpretekle zgodovine...“

Izjava Jugoslovanske škofovske konference

MARIJA BISTRICA, 8. oktobra 1981. — Danes so jugoslovanski katoliški škofje sklenili tridnevno zasedanje in izdali posebno poročilo za tisk, v katerem pravijo: „Škofje so bili znova prisiljeni, da se podrobno bavijo z nezmanjšanim pritiskom obtožb proti Cerkvi in njenim predstavnikom, in so v zvezi s tem izdali enoglasno izjavo za javnost.“ Ta izjava se glasi takole:

Izjavo, ki smo jo katoliški škofje dali na letošnjem pomladanskem zasedanju Škofovske konference Jugoslavije, del državnih predstavnikov in družbenopolitičnih delavcev razlaga kot nedopustno, če ne že sovražno vmešavanje Cerkve v politične zadeve države.

Zaradi tega katoliški škofje, zbrani na jesenskem zasedanju Škofovske konference Jugoslavije pri Mariji Bistrici od 6. do 8. oktobra 1981, dajemo naslednjo enoglasno izjavo:

1. Odločno vztrajamo pri izjavi, ki smo jo dali za javnost 30. aprila 1981. Poudarjamo, da se ne ukvarjamo s politiko, kadar opravljamo svoje škofovsko poslanstvo in v imenu evangelija branimo človeka, zlasti še njegovo pravico do neoviranega izpovedovanja ve-

re in pravico do „izrekanja npravne sodbe, kadar to zahtevajo osnovne pravice človekove osebe ali zveličanje duš“ (prim. Izjavo z dne 30. aprila 1981, t. 1. in 2. vaticanski koncil, CS 76).

2. Ob tej priložnosti z žalostjo ugotavljamo, da se mladim vernikom v osemletki, na srednjih in visokih izobraževalnih ustanovah prikazuje marksistični ateizem kot edini znanstveni svetovni nazor, kakor je razvidno tudi iz šolskih učbenikov. Na neznanstven način se razlaga nastanek vere, neobjektivno se prikazuje Kristusova oseba in v večjem delu tudi zgodovina katoliške Cerkve. Takšno razlaganje mladim vernikom vsiljuje sklepanje, da sta vera in Cerkev dejanski zavori znanosti in slehernega napredka, ter vzbuja v njih tesnobni občutek neugodja in manjvrednosti, ker verujejo in so včlanjeni v katoliško Cerkev.

3. Menimo, da je protiustavno, protizakonito in nasprotno osnovnim človekovim pravicam, če lahko kateri koli novinar ali javni družbeni delavec brez objektivno utemeljenih razlogov in dokazov napada verske predstavnike in katere koli druge osebe ter jim pripisuje najtežje politične krivde in namene, medtem ko se ti ne mo-

rejo na enak način braniti v istih sredstvih javnega obveščanja. Resnicoljubnost, pravičnost in objektivnost pri poučevanju dogodkov, oseb in same Cerkve, so nujne predpostavke pristnega humanizma in pogoji za zgraditev človeških odnosov med ljudmi ter za mirno skupno življenje v svobodi.

4. Na koncu izjavljamo, da smo na temelju evangelija in cerkvene-

ga nauka globoko prepričani, da je razpihovanje sovražstva škodljivo, medtem ko je edina konstruktivna pot do napredka naše družbene skupnosti dialog, ki temelji na resnici, medsebojnem spoštovanju in ljubezni.

Pri Mariji Bistrici,
dne 8. oktobra 1981.

Jugoslovanski škofje

Škof Ambrožič o molčeči Cerkvi

Eno izmed presenečenj molčeče Cerkve za železno zaveso je število fara, ki zbirajo denar za cerkvene zvonove. Ker sem se privadil dežel, kjer se zvonovi redkokdaj slišijo, sem si mislil, da bi se denar za zvonove lahko uporabil za kaj bolj potrebnega. Ko sem to omenil v poletju 1960 nekemu duhovniku v Sloveniji, me je ta zaskrbljeno vprašal: „Upam, da tega niste pripovedovali ljudem?“ — „Ne, pa vseeno ne vidim v tem smisla“.

Nato mi je razložil, da je novi režim po „osvoboditvi“ leta 1945 napravil, kar je mogel, da bi zadušil glasove cerkvenih zvonov, toda ljudje so z zvonjenjem trmasto nadaljevali: „Zvonovi so izpovedovali njihovo vero.“

V letu 1945 in v letih, ki so sledila, je bil molk vsiljen na vsa področja vere v deželah, ki so jih dobili komunisti pod svojo oblast: ni bilo na razpolago časopisa za katoliške novinarje, in pogosto ni-

so bili tem dostopne revije, knjige in radio. Katoliške organizacije vseh vrst so bile razpuščene, karitativne organizacije so postale državni monopol. Katoliške šole, sirotišnice in bolnice so bile podžavljene. Celó v notranjosti cerkvenih sten se je med duhovniki vohunilo, njihove najbolj nedolžne pripombe so bile namerno ponarejevane. Brezštevilni tisoči, celo milijoni vernikov, moških in žensk, so bili poslani v ječe, koncentracijska taborišča in ubiti. Večina duhovnikov je morala prebiti dolga leta na podlagi različnih izmišljotin v ječah. Mnogo jih je tam umrlo. Mnogo škofov je bilo aretiranih, deportiranih ali so jim na kak drug način preprečili izvrševati njihovo delo. Prav v zadnjem času se je začel med alban-skimi katoličani nov val aretacij, ker si še vedno upajo moliti in krščeovati svoje otroke. Tisti, ki na svojih domovih molijo ali jih

oblasti zasačijo z rožnimi venci ali ki nočejo versko literaturo in svete podobe zažgati, so strogo kaznovani.

Režimi za železno zaveso so storili vse in še storijo vse, kar je v njihovi moči, da bi prisilili Cerkev k popolnemu molku. Prav iz tega razloga govorimo o tej Cerkvi kot o molčeči Cerkvi.

Zasluga, da ni hotela ta Cerkev umreti in da je ostala, gre božji milosti, ki je dala tako elastično moč. Cena za to zvestobo Bogu je bila in je še ogromna.

V zadnjih letih je bila ta molčečnost bolj pogosto kot v preteklosti prekinjena: sedanji dogodki na Poljskem o tem glasno govorijo.

Kljub temu se je pa v določnem oziru še poglobila:

V glavnem zato, ker so postala naša ušesa na tej strani železne zavese gluha. Postala so gluha, ker mi sami nismo imeli sposobnosti ali volje, da bi vzdrževali čut za ogorčenje živ.

Drugi spet ne vidijo, da je osnovna komunističnega nauka ateizem. Ko si predstavljajo, da bi se dalo partijo pričrati, naj loči svoje socialne cilje od ateizma, poskušajo obtoževati Cerkev, da noče sodelovati z njimi pri graditvi „novega socialnega reda“.

Drugi zopet, neinformirani o preteklosti, pogoltno črno-belo verzijo Marxove zgodovine, v kateri je Cerkev vedno označena kot zatiralka.

MOLITVENI NAMEN ZA JANUAR

Splošni: Da bi kateheza imela primerno ekumensko razsežnost.

Misijonski: Da bi pričevanje različnosti krajevnih Cerkev znotraj vesoljne Cerkve pospeševalo popolno edinstvo Jezusovih učencev.

Še drugi, ki poznajo stvari in ki so upravičeno ogorčeni zaradi krivic, ki jih delajo ljudem mednarodne družbe in različni nasilni režimi, zapadejo skušnjavi, da gledajo v skrajnem marksizmu zaveznika v svojem boju za socialno pravičnost. Dostikrat čutijo, da „slabše ne more biti!“ A to so trdili tudi Nemci leta 1933 in 1934, ko so glasovali za Hitlerja.

Jasno je, da caristična tiranija in kar je poznano pod imenom „yankee imperializem“, ne moreta soliti pameti ne Stalinu ne Pol Potu...

Ker se komunisti podzavestno zavedajo, da sta njihov sistem in ideologija piškav oreh, ker je bistvo njihove socialne pravičnosti že zdavnaj propadlo, hrepenijo po tem, da bi njihov sistem zunanji svet sprejel in potrdil. Zato so od našega javnega mnenja mnogo bolj odvisni, kot si to upajo priznati.

Lojze Ambrožič,
pomožni škof v Torontu, Kanada.

Nadžkof Šuštar o škofu Leniču ob njegovi 70-letnici

(6. novembra 1981 je škof Lenič izpolnil 70 let)

Po duhovniškem posvečenju 4. julija 1937 je že 44 let v duhovniški službi in skoraj 14 let ljubljanski pomožni škof — imenovan je bil 29. novembra 1967 in posvečen 14. januarja 1968. Kolikšno delo je ta čas opravil za naš narod in za Cerkev, ve samo Bog in samo on mu more biti plačnik.

Nikogar ni v ljubljanski nadškofiji, ki bi bil bolj prišel v stik z duhovniki in verniki in ki bi bolj poznal ljudi in razmere pri nas. Ob svojem izredno dobrem spominu, osebnem zanimanju za vsakega človeka, neizmerni dobroti, privlačni prijaznosti in optimizmu zna škof Lenič kot le malokdo povezovati ljudi s Cerkvijo, slovenskim narodom in med seboj v resničnem prijateljstvu. To čutijo ljudje ob njegovih obiskih in cerkvenih slovesnostih v župnijah, še bolj pa naši izseljenci in zdomci po svetu, ki jih škof Lenič obiskuje s tako ljubeznijo.

Izredno veliko delo opravlja pri vodstvu škofije kot generalni vikar in prošt stolnega kapitlja, kot član konzistorija, gospodarskega, duhovniškega in pastoralnega sveta, konference arhidiaconov in dekanov, kot predsednik umetnostnega sveta in kot član in sodelavec domala vseh škofijskih in številnih medškofijskih

ustanov, posebno na liturgičnem in katehetskem področju. Koliko ur pa prebije v spovednici, v stolnici in na birmah ter ob drugih priložnostih, ostane večini ljudi nepoznano.

V imenu vse ljubljanske nadškofije se škofu dr. Stanislavu Leniču za njegovo izredno duhovniško, škofovsko, pastoralno in vodstveno delo iskreno zahvaljujem. Posebno sem mu hvaležen za tako veliko pomoč in lepo so-

delovanje na vseh področjih. Bog mu daj zdravja in vsega svojega blagoslova in nam ga ohrani svežega in močnega še vrsto let!

(Op. DŽ: Komunistični režim je tega dobrega slovenskega duhovnika imel v ječi kar 8 let!)

Čestitkam in dobrim željam nadškofa Šuštarja za škofa Leniča se pridružujemo tudi verni in svobodni Slovenci zunaj Slovenije, člani „Slovenije v svetu“.

Klerikalizem in „klerikalizem“

Očitki klerikalizma katoliški Cerkvi pri nas (v Sloveniji) so že stari, pa se kljub pojasnjevanju pojavljajo vedno znova. Pustimo ob strani zgodovinsko problematiko v zvezi s klerikalizmom in se osredotočimo na današnje stanje Cerkve in njenih posegov v javno življenje pri nas.

Mislím, da temeljni nesporazum izhaja iz različnega pojmovanja, kaj je klerikalizem, oziroma vprašanja, kakšen je ali naj bi bil položaj in vloga Cerkve v družbi. Gre za dve skrajni težnji, ki ju Cerkev odklanja kot neprimerni za svojo naravo in poslanstvo v današnjem času.

Najprej je tu težnja po politizaciji Cerkve. Cerkev kot verska ustanova naj bi imela določeno politično vlogo v družbi in naj bi v povezanosti z družbenimi ustanovami neposredno vplivala na poli-

tične, gospodarske in kulturne odločitve. To je težnja klerikalizma, ki ga Cerkev sama zavrača in pri nas ne teži za njim. Izrazit primer takega klerikalizma je danes — sicer na nekrščanskem področju — v Iranu, kjer islamski verski voditelji neposredno odločajo o političnih vprašanjih družbenega življenja. Jugoslovanski škofje pravijo v svoji letošnji spomladanski izjavi: „Nenehno se zavedamo, da svojsko poslanstvo Cerkve ni politično, pač pa religiozne narave, tj. posvečeno širjenju božjega kraljestva in zveličanju duš. Mi ljubimo svoje narode, ki jim pripadamo, in smo lojalni do zakonite oblasti, zavračamo pa odločno očitke, da imamo kakršne koli zahteve politične narave ali želje po privilegijih v družbi“ (Družina 19. 5. 1981).

Druga smer pa teži k popolni

privatizaciji vere in Cerkve. Vero naj bi popolnoma izrinili iz javnega življenja na zgolj zasebno, kot je to v Albaniji, kjer so prepovedane vse verske skupnosti in sleherno versko delovanje; ali naj bi omejili versko in cerkveno življenje samo na bogoslužje, kot je to v Sovjetski zvezi in še nekaterih drugih državah. Zagovorniki te smeri imajo za klerikalizem vse, kar presega notranje cerkveno delovanje. Seveda so v različnih družbah različne sodbe o tem, kaj presega in kaj ne presega notranjega cerkvenega delovanja. Tako je na primer na Hrvaškem delovanje dobrotelne ustanove „Caritas“ dovoljeno, v Sloveniji pa ne. Cerkev na to težnjo privatizacije vere ne more pristati, ne da bi se odrekla svoji naravi in svojemu poslanstvu. Vera zajema namreč celotnega človeka in vse njegove odnose, ne samo človekov odnos do Boga. Cerkev ima pravico in dolžnost izrekat moralno sodbo o vseh zadevah in braniti človekove pravice.

Drugi vatikanski koncil pravi: „Vedno in povsod mora biti Cerkvi zagotovljena pravica, da zares svobodno oznanja vero, uči svoj nauk o družbi, neovirano vrši svojo nalogo med ljudmi ter izreka npravno sodbo, in to tudi glede zadev s političnega področja, kadar to zahtevajo osnovne osebnep ravice in zveličanje duš, pri čemer seveda uporablja vsa tista in samo tista sredstva, ki so glede na različnost časov in okoliščin v

skladu z evangelijem in blagrom vseh“ (CS 76, 5). Seveda se pri tem Cerkev nujno prilagaja različnim okoliščinam, vendar to prilagajanje ne more iti tako daleč, da bi se odrekla svojemu poslanstvu in molčala tam, kjer mora govoriti.

V to poslanstvo spada v naši konkretni družbi, ki sama s svojo zakonodajo onemogoča klerikalizem (pravi klerikalizem je mogoč samo tam, kjer je Cerkev povezana z oblastjo), tudi to, da javno opozarja na spoštovanje etičnih vrednot in na neodtujljive človekove pravice, če so tako ali drugače okrnjene. Kakor južnoameriški škofje opozarjajo na socialne krivice in afriški na zločin rasnega razlikovanja, tako jugoslovanski škofje v omenjeni izjavi opozarjajo na kršenje človekovih pravic pri nas. Pravijo, da so nekatere svoboščine, ki so sicer z ustavo zagotovljene, v praksi občutno omejene, in naštevajo: „zapostavljanje vernikov v družbi in v javnem življenju, pritisk na starše in mladino zaradi obiskovanja verouka; izključevanje vere in Cerkve iz sredstev javnega obveščanja; omejevanje verskih pravic vernikom v nekaterih bolnišnicah, v nekaterih družbenih domovih in v zaporih, kadar ti želijo in prosijo za pomoč duhovnika; verni vojaki ne morejo opravljati svojih verskih dolžnosti; težave pri gradnji novih cerkvenih objektov“.

Tudi pri nas je očitna težnja omejiti delo in vpliv Cerkve na

družbenem področju. Opozarjanje cerkvenega vodstva na pomanjkljivosti in nepravilnosti v zvezi s pravicami vernih, označujejo zato kot klerikalizem, kot politizacijo vere. Seveda ni res, da bi te zahteve, ki so omenjene v izjavi jugoslovanske škofovske konference, že same pomenile politizacijo vere. Moti jih predvsem dejstvo, da cerkveno vodstvo v imenu Cerkev, to je vernih, nanje javno opozarja.

V naši Cerkvi ni zahtev, „da bi bila Cerkev nekakšen predstavnik vernih glede družbenih, čisto neverških vprašanj, nekakšna partnerica v pogovorih s predstavniki oblasti in družbe“. Mislim, da nihče ne more z dokaznimi izjavami podpreti takih sumničenj. Res pa je, da cerkveno vodstvo nastopa v imenu celotne Cerkve, to je vseh vernih, ki so po krstu vključeni v

občestvo Cerkev. Tako ravna najprej zato, ker je pač taka ureditev naše Cerkve, kar mora tudi družba upoštevati, in tudi zato, ker v naši družbi ni institucije, v kateri bi verni kot skupnost mogli predložiti svoje zahteve, pritožbe in predloge glede verskih zadev. Zato so poklicani škofje, ne da bi se vtikali v neverska vprašanja, pač pa, da bi po njih Cerkev kot celota izpolnila svojo preroško službo in neustrašeno opozarjala na temeljne pravice slehernega človeka, na krivice in nepravilnosti, pa naj bo to komu ljubo ali ne. Tudi to, da njihovemu delovanju podtikajo različne politične namene in ga označujejo z raznimi etiketami, ne more in ne sme utišati njihovega glasu.

France Perko

Teološki tečaj za izobražence

Teološki tečaj za študente in izobražence v veliki avli Teološke fakultete v Ljubljani od 16. do 26. novembra je obravnaval témo: Poslednja revolucija. Predavali so: Matjaž Puc, Ali je Jezus revolucionar?; dr. Rudi Koncilija, Učlovečenje v totalno stisko; dr. Anton Strle, Presvetljenost krščanske eksistence; dr. France Dolinar, Zgodovina - učiteljica?; Katica Cukjati, Krščanska ideja osvoboditve v Latinski Ameriki; dr. Ciril Sorč, Revolucionarne prvine krščanskega upanja; dr. Taras Kermauner, Kako me opredeljuje Jezus?;

dr. Tone Stres, Zakaj smo presežna bitja?; dr. Vinko Potočnik, Kako je z verniki izven Cerkve?; dr. France Perko, Ali je vera zasebna zadeva?; dr. Vekoslav Grmič, Skrivnostna božja volja; dr. Jože Rajhman, Bi morali tudi danes doživljati take čudeže, kot so jih v prvi Cerkvi?; dr. Janez Janžekovič, Zakaj nimamo Boga na dlani?; Vinko Ošlak, Moje osebno izkustvo Boga; dr. Rafko Valenčič, Namen in veličina dela (Ob okrožnici Janeza Pavla II. „O človeškem delu“); nadškof dr. Alojzij Šuštar, Kako krščanstvo preobraža človeštvo.

Ob izsledkih raziskav cerkvene vernosti v Sloveniji

„Družina“ je konec maja 1981 priredila na teološki fakulteti „okroglo mizo“, ki so jo sestavljali marksistični in krščanski izvedenci za verska vprašanja. Pobuda za pogovor so bili izsledki zadnjih raziskav cerkvene vernosti na Slovenskem, ki jih je za Center za proučevanje religije in Cerkve naredil marksistični sociolog dr. Zdenko Roter, za Medškofijski pastoralni svet pa kanonik Rafko Lešnik. Roter je objavil rezultate svojih opazovanj za desetletje 1968-1978 v revijah „Teorija in praksa“ ter „Sodobnost“ z naslovom „Vernost in nevernost družbenih slojev v Sloveniji“. Kanonik Lešnik je objavil rezultate podobnih raziskav v reviji „Cerkev v sedanjem svetu“ z naslovom „Verska praksa v Sloveniji po letu 1966“.

Pogovarjali so se: Zdenko Roter (dekan fakultete za sociologijo, politične vede in novinarstvo v Ljubljani), Marko Kerševan in Tine Hribar (profesorja na isti fakulteti), Franc Perko (dekan Teološke fakultete v Ljubljani), Franc Rode, Tone Stres, Rafko Valenčič, Vinko Potočnik (profesorji Teološke fakultete), Rafko Lešnik, Drago Klemenčič in Jože Zadavec (urednika Družine). Vse izjave udeležencev „okrogle mize“ je objavila Družina v novembru 81 (št. 43 in 44). Te napolnjujejo tri celotne strani Družine.

Tu bomo ponatisnili le nekatere značilne izjave.

Pogovori so razpravljali o naslednjih točkah:

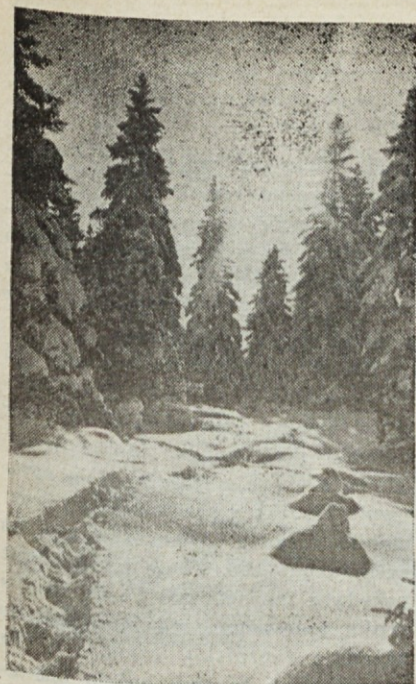
1. Sociološke raziskave zaznava jo postopno upadanje cerkvene vernosti. Kateri dejavniki povzročajo to upadanje? Mnenja so različna. Vprašljivost anket, zbiranja izjav in statističnih ugotovitev.

Ob tem je Rode vprašal: „...ste prepričani, da je v naši družbi tisto ozračje popolne svobode, v kateri predvsem mladi ljudje — ljudje, ki še iščejo — morejo odgovarjati povsem svobodno?“

2. Zgovorna znamenja načrtne ateizacije v naši družbi. Različne razlage teh znamenj — od prepričljivih do manj prepričljivih, glede na to, ali zajemajo iz vsakdanje prakse ali teoretičnih postavk.

Stres: „...Enkrat za vselej bi rad poudaril, da vem, da zavestna ateizacija, na primer v šolah, ni edini ali najbolj odločilni dejavnik, zaradi katerega cerkvena vernost upada...“

Ne mislim torej valiti krivde za upadanje cerkvene vernosti izključno na ateistično propagando, na nesimpatično prikazovanje vere in Cerkve, na kritiko vere in na njeno razvrednotenje. Vendar... sami ste priznali, da se je v letih 1973-1975 upad vernosti povečal. Vsi pa vemo,

verni bi se morali proti temu boriti, tudi če bi se izkazalo, da je zavestna ateizacija brez slehernega učinka...

Nihče me ne bo prepričal, da se pri nas moralni ugled Cerkve in vere zavestno ruši. Drugače si ne znam razlagati veselja, s katerim se tako pogosto poudarjajo ali celo povečujejo napake in nerodnosti, krivice in zločini, ki so jih zagrešili verni in cerkveni ljudje, ko pa je jasno, da so jih v nezmanjšani meri zagrešili tudi predstavniki drugih ideologij, se pravi tudi marksizma...

Marksisti pravite, da se odrekate administrativnemu odpravljanju vernosti, pričakujete pa takšne sadove od vključevanja vernih v socialistično prakso. V tem smislu pričakujete predvsem, da bodo ljudje opuščali ali — po vaše — „preraščali“ dosedanja, tradicionalno vernost...

Posledica trajne proticerkvene in protikrščanske propagande je tudi ta, da so verniki, predvsem v nekaterih okoljih, v naši „visoki družbi“, dejansko bele vrane, če jih je še sploh kaj, saj jih je največ med delavstvom in kmetstvom.“

3. Ali more vernik iz svojih krščanskih osnov sodelovati v gradnji samoupravne socialistične družbe? Marksizem se še ni odpovedal svojemu cilju: ustvariti družbo, kjer bo (v skladu z leninizmom) religioznost odveč.

Perko: „Ali niso neke dejavnosti v okviru samoupravljanja tako usmerjene, da ljudi polagoma odtujujejo od Cerkve? Pri tem nastane vprašanje, koliko se Cerkev s to družbo

da se je prav v teh letih pri nas močno povečal ideološki pritisk, da je to obdobje obnove militantnega, bojevitega marksizma, da so v tem obdobju zavrnili načelo nevtralne šole, da je bilo prav v tem obdobju izredno pereče vprašanje vernih učiteljev in učiteljstev, ko so se celo pojavljali ljudje, ki so zahtevali, da je treba mladim vernikom odsvetovati pedagoški poklic, da je to obdobje napadov na „Družino“ ipd. Torej ta protiverska propaganda vendarle ni bila brez uspeha...

Mislím, da ne morete dokazati, da zavestne marksistične ateizacije ni. Njen obstoj bomo zaznali drugače, z vsakdanjim spremljanjem tega, kar se pri nas piše, govori in dela. In

lahko identificira? Jasno je, da se v vsem ne more... Samoupravljanje in ves naš razvoj sloni na marksizmu, s katerim se veren človek ne more povsem identificirati. Odtod ne-lagodnost vernega človeka v naši družbi. Kot kristjan sem na osnovi krščanskih idealov za bolj human razvoj naše družbe...“

Hribar: „...Ne bi omalovaževal tega, kar je posredni ali neposredni cilj naše družbe, se pravi, ustvariti družbo, kjer bo (v skladu z leninizmom) religioznost odveč. Mislim, da ta cilj še zmerom ni povsem opuščen.“

4. **Iskana svoboda in znamenja ne-svobode, prilagodljivost, ki raste v „sveto zasebnost“, izkušnje, ki jih „ne bi kazalo posploševati“.**

Zadavec: „Svoboda je; svobode ni — vsaj dovolj ne. Ta naš tribunal je dovolj zgovoren, da je svoboda v naši družbi vprašljiva zadeva. V premislek bi vrgel temu forumu nekatere izkušnje katoliškega časnikarja, ki se pogosto premika po tem socialističnem terenu, se pogovarja z ljudmi, pa vidi še to in ono, povsem konkretno. (Zadavec našteva primere, kako ga verni ljudje po pogovoru prosijo in roti, naj ne objavlja njihovih fotografij in pogovorov z njimi, češ da imajo še kar dobro službo, da bodo vodilni brali, da bodo imeli sitnosti.)

V tem našem sistemu mora biti nekaj, kar nosi v sebi neko nasilje, ki hromi svobodo, zavira rast k svobodni osebnosti, da primora ljudi v neko „sveto zasebnost“. Skratka: naša socialistična samoupravna druž-

ba — kakor to sicer ponosno zveni — ne oblikuje v ljudeh demokratične zavesti.“

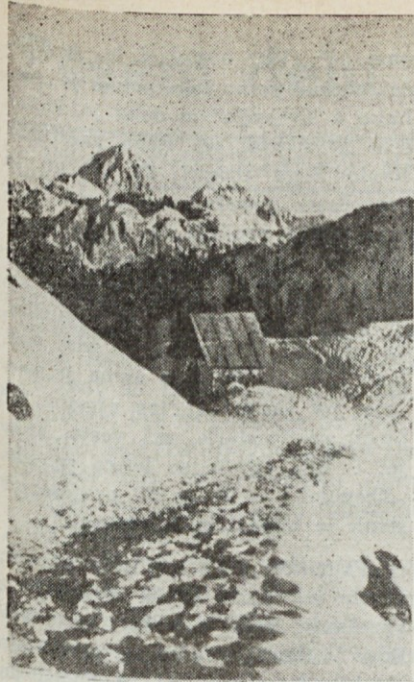
5. **Marksizem velja pri nas za edino ustrezno socialistično ideologijo. Cilji naše samoupravne socialistične družbe se zavestno oblikujejo na marksističnih izhodiščih, ta pa so v sebi ateistična. Ateizacija je v sami naravi marksizma.**

Stres: „Naša družba ima cilje, ki so ateistični... V naši družbi obstaja uradna ideologija. Zveza komunistov kot „vodilna idejna in politična sila“ ve, kaj hoče. Hoče spremeniti človeka v njegovi celoti, spremeniti njegovo dožemanje sebe in sveta okoli sebe. To je bilo večkrat povedano in zapisano. To pa dela s svojih teoretičnih, miselnih, tudi ne nazadnje filozofskih izhodišč... Ta so ateistična in tudi hočejo biti ateistična.“

Vprašanje, ki ga postavljamo, je: s kakšno pravico sme edino marksizem veljati za izhodišče, s katerega se naj zavestno oblikujejo cilji naše družbe? Z resničnim dejstvom, da marksizem ni samo preprosti ateizem, temveč celostna zamisel človeka, ne morete zanikati, da ne ateizirate naših ljudi, saj je ateizem — še vedno integralni, četudi ni edini in bistveni sestavni del marksizma.

Jasno pa je tudi, da odpad od cerkvene vernosti ni samo posledica ateizacije, ki jo prinaša s seboj sekularizacija...

Marksizem je določena praksa in določena misel. A še bolj je določena ideologija, se pravi odločitev za

določene vrednote in njihovo uresničevanje. Marksizem se predstavlja kot edina ustrezna socialistična ideologija. Hoče biti v službi marksizma. Socializem pa je gibanje in teženje, ki je nastalo pred marksizmom in ki tudi danes obstaja marsikje zunaj njega. Zato bi morali veliko bolj dosledno razlikovati med socializmom in marksizmom. Ni tako razvidno, da moraš biti marksist, če hočeš biti socialist... Za nas kristjane je to izrednega pomena. Nam ni težko biti socialisti, težko pa je biti marksisti, vsaj v tistem smislu, kot marksizem opredeljujejo komunistične partije. Gre torej za to, za socialistične vrednote na več možnih na-

činov in ne samo na podlagi marksistične filozofije zgodovine in človeka.

Drugače pa se marksizem nevarno približuje nekemu novemu „absolutnemu znanju in dogmatizmu, predvsem če si lasti izključno pravico edinega dobrega, pristnega in doslednega branilca in zagovornika socialističnih vrednot. V tem primeru tudi vnaprej odklanja vsako možnost, da bi se lahko v stvari humanizma in socializma naučil še od koga drugega, saj meni, da ima samo on „patent“ nad socializmom.“

6. Socializem hoče ustvariti samoupravno družbo, teži k brezrazrednosti, odpravlja razredne razlike. Vladajoči odkrivajo socializmu „sovražne klerikalce, nergače in prekurnike“. Ozračje „strahu med ljudmi“.

Stres: „Pravite, da ste statistično ugotovili, da se večina naših vernih ljudi ne čuti zapostavljena in da velika večina ljudi meni, da je pri nas popolnoma dovolj versko svobode. K temu je treba seveda pripomniti, da vsekakor drži, da pri nas sorazmerna svoboda je. Da je je mogoče res toliko, da lahko imajo ljudje vtis, da je je dovolj. Vaše statistike povedo pa samo to, da ima večina ljudi zavest, da je verske svobode dovolj, ne morete pa s statistikami dokazati, da je je resnično dovolj.“

Perko: „Ko govorimo o teoriji in praksi, morda dovolj ne upoštevamo ozračja strahu med ljudmi... Moramo priznati, da je med vodilnimi strukturami razmeroma malo vernih, v vrhu celo nič. To ne ustreza nače-

lu, da vernost ali nevernost ne vpliva na družbeno angažiranost. V tem pojavu je neko nesorazmerje. Zato pa drži, da gre za neko drugorazrednost vernih na določenih področjih.“

Zadavec: Nekaj na rob strahu v partijskih vrstah, na rob enakopravnosti oziroma drugorazrednosti ali svobodnemu vključevanju religioznih v samoupravno socialistično družbo. Dan po tistem, ko sem na filozofski fakulteti diplomiral, pride k meni sošolka in mi pravi: „Priporočila sem te našemu ravnatelju gimnazije, ki brez uspeha išče dva slavista.“ „Pa si mu rekla tudi, da sem teolog?“ Prijela se je za glavo: „Na to nisem pomislila!“ Kaj zdaj? „Lepo te prosim, pojdi ti sam in reši to nerodno zadevo, sicer bo ravnatelj prepričan, da sem te hotela vriniti. Odreši me, kakor veš in znaš!“

To je bil njen strah. Jaz pa sem šel, da bi zaznal ravnateljevo „veselje“, ko je našel, kar je iskal. Bila je res zanimiva scena. A, ti si? Pa si res vojsko končal? Imaš stanovanje? In si diplomiral? In si pripravljen učiti pri nas? (Kavica, kavica in še tistih nekaj boljših keksov — je naročal neki ustrežljivi dami). Radostno bliskajoče se ravnateljeve oči, pogledi sem in tja. Jutri že lahko začnemo? „Začnemo!“ Urejeno! „Še ne,“ pravim. A, da, plača! „Nekaj drugega je še vmes!“ Radoveden pogled. „Duhovnik sem.“ Kaj? „Teolog sem.“ Ali prav slišim? Ste aktiven? „Kaj hočete s tem reči?“ Mislim, če tisto opravljate? „Normalen duhovnik sem: mašujem, molim, pridi-

gam...“ (Kar obsteklel je, se usedel, obrisal potno čelo, potem je „prihajal k življenju“ in dejal je, kakor sem pričakoval od vsega začetka:) Hvala Bogu (bog), da ste mi to pravočasno povedali, saj bi oba letela iz službe, prej ali slej bi se razvedelo, da imam teologa slavista. „Prišel sem zato, da opravičim kolegico, ki me je priporočala: ni pomislila, da sem tudi teolog. No, je zdaj urejeno...?“ Ja, ja, med nama je urejeno, pa veste, saj jaz nimam nič proti, pa vendarle, saj veste, kako je... Kaj vse bi se lahko zgodilo. „Zbogom!“ — To je bil profesorjev strah in moja „enakopravnost“.

Valenčič: „Od otroških let naprej, vrtcev in šol se otroci srečujejo z vprašanji: Hodiš v cerkev, veruješ v Boga? Starši marsikdaj svetujejo otroku: Raje reci, da ne hodiš, da ne bodo kar naprej viseli s temi vprašanji nad teboj. Uradna doktrina je eno, praksa pa drugo; v ljudeh je neki strah in negotovost. Verniki nam duhovnikom pravijo: Vam nihče nič ne more, mi smo pa kar naprej pred konkretnimi vprašanji in odločitvami ali nadlegovanji. V resnici družba veri oziroma vernikom ni naklonjena.“

Dr. Rode v Rim

Dr. Franc Rode, profesor na Teološki fakulteti v Ljubljani, je odšel v Rim, in bo delal na Tajništvu za neverne. Za njegovega asistenta v Ljubljani je bil imenovan lazarist mag. Drago Ocvirk; predaval bo osnovno bogoslovje.

Pesem delu

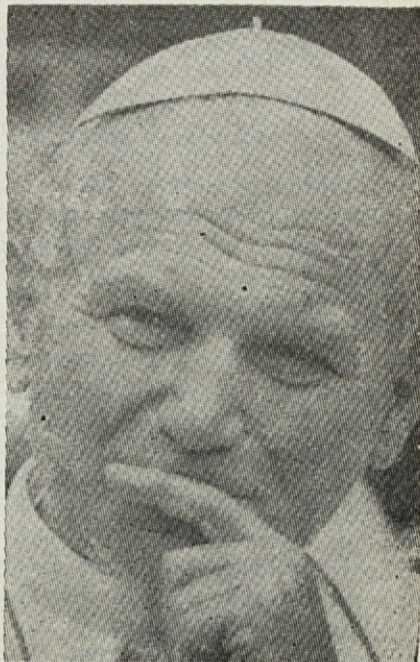
OB OKROŽNICI JANEZA PAVLA II. LABOREM EXERCENS

Človekovo delo je v naši dobi predmet vsestranskega študija. Obravnavajo ga iz vseh vidikov: fizičnega, zdravstvenega, psihološkega, socialnega in gospodarskega. Večkrat so ta obravnavanja enostranska, ker se pozablja na dostojanstvo človeka, njegov končni življenjski cilj in vrednotijo samo tvarne, intelektualne in tehnične rezultate dela.

Tudi Cerkev, predvsem v svojem socialnem nauku, ni bila odsotna pri obravnavanju dela, vendar ga obravnava s čisto drugega vidika kot pozitivna vede. V novejši dobi je izoblikovala pravo teologijo dela, ki jo vedno dopolnjuje in posreduje človeštvu. O pomenu dela, njegaja dostojanstvu, nadnaravni vrednosti, v odnosih s kapitalom in z gospodarskim življenjem na splošno govori in uči v socialnih okrožnicah papežev in drugih dokumentih. V vseh teh primerih je vprašanje dela obravnavano v celotni problematiki delavskega in socialnega vprašanja. Pri tem obravnavanju izstopi Pij XII., ki je v svojih nagovorih različnim stanovom in poklicem govoril o pomenu in nadnaravni vrednosti njihovega dela in se tako omejil na določeno področje človekove aktivnosti, da je bil tako bližje vprašanjem, ki so zadevale poslušalce

ali naslovnike.

Sedanji papež Janez Pavel II. pa je vprašanju dela posvetil celotno okrožnico *Laborem exercens*, poslano vernikom in vsemu človeštvu za devetdeseto obletnico okrožnice Leona XIII. *Rerum novarum*. Z okrožnico hoče počastiti človekovo delo v vsej njegovi obsežnosti, raznolikosti, z značilnostmi, upi in težavami. Iz besedila okrožnice spoznamo, da papež pozna zelo dobro delo iz lastne izkušnje težaka.

Najbrž je v zgodovini Cerkve poleg prvega papeža Petra edini, ki si je moral kdaj v življenju služiti kruh s trdim ročnim delom.

Od kdaj delo.

Človek, krona stvarstva, je bil takoj od ustvarjenja poklican k delu, ker je bil ustvarjen za delo, uči Janez Pavel II. Delo je ena izmed tistih človekovih značilnosti in posebnosti, s katero se razlikuje od drugih živih bitij v stvarstvu. Samo človek ima sposobnosti za delo, ga lahko izvršuje in dá novo podobo tvári, ki ga obdaja. Vsako delo nosi značilnosti, del življenja človeka, ki ga izvršuje, ker je del njega, to je fizičnih, intelektualnih in duhovnih sposobnosti.

S stvarjenjem je človek dobil dolžnost delati, ker mu je bilo naročeno, da naj si podvrže zemljo in gospoduje vsem živim bitjem. Podvreči si zemljo pomeni delati, dopolnjevati stvarstvo (LE tč. 1). Pomeni tudi izpolnjevati zapoved Stvarnika in si služiti vsakdanji kruh.

Zakaj dolžnost dela.

Človek, predvsem v naših dneh, nerad razume, zakaj je potrebno delati. Iz tega nerazumevanja izhaja odklanjanje dela in tudi njega izkoriščanje, zato tudi težnja prenesti delo na druge in živeti iz sadov njihovega dela. Morda še veren človek vzdihuje, češ da prvemu človeku ni bilo potrebno delati. Življenje v raju ni bilo v brezdelju, ampak ob delu, ki pa

človeka ni utrujevalo, ni poznalo težav in zaprek. Šele po grehu postane delo povezano z utrujenostjo, ki pa ni samo kazen za greh, ampak tudi sredstvo za doprinos k lastnemu odrešenju. In v prizadevanjih za lastno odrešenje poleg potrebe, da si služimo vsakdanji kruh, je zadosten dokaz za dolžnost dela.

Z delom postaja človek vedno bolj gospodar stvarstva in ga oblikuje v skladu s svojimi potrebami in zamislijo. Človek ni objekt, ampak subjekt dela. Usmerja svoje delo, odloča, kako dela, kaj dela in kako si podreja stvarstvo. Od tukaj izhaja etična vrednost dela (LE tč. 5).

Kaj je delo.

Če ima človek dolžnost delati vse dni zemeljskega potovanja, se logično postavlja vprašanje, kaj je delo, kaj se smatra za delo. Papež pravi, da je delo vsaka človekova aktivnost, fizična in umska, spočeta v njegovi duševnosti in volji ter prenešana na določen zunanji objekt ali predmet (LE, tč. 4). Objekt ali predmet dela pa ni samo tvorni svet, materija, ampak vse, kar človek potrebuje za svoj harmonični razvoj. Ker je človek iz duše in telesa, duh in materija, je delo vsaka fizična in umska aktivnost, namenjena pridelovanju, pridelovanju, študiju in kulturnemu ter duhovnemu ustvarjanju. Področje človekovega dela je izredno obširno. Z napredkom nekatera izginjajo, nastajajo pa nova.

Vrednost dela.

Delo ima v prvi vrsti nadnaravno vrednost in pomen. Z utrujenostjo, ki ga spremlja, si krajšamo vice, so rekli naši stari. Z njim dajemo materiji nove oblike, jo naredimo rabno in tudi užitno. Tako je človek prvi dejavnik v delovnem procesu, ki da objektu ali dobrini vrednost (LE, tč. 6). Tehnični pripomočki, stroji in finančni kapital, so na drugem mestu, za človekom. Ti so mu samo v pomoč, ga nikoli ne nadomeščajo. Tehnika in kapital sta in morata biti v službi človeka.

V vsakdanjem življenju se to naravno in človeka vredno vrednotenje dela ne upošteva, se hoče zamenjati lestvico vrednot (LE, tč.

7). Človeka se smatra kot sredstvo proizvodnje, kot element, ki je potreben, a se mu v tehničiranem delovnem procesu posveča manj pažnje kot stroju. Avtomatizacija in avtomacija hočeta podrediti človeka stroju, ta naj odloča hitrost in način njegovega dela.

Če dosedaj proizvodjalni proces potrebuje specializiranega delavca, misleca, tehničnega in kulturnega ustvarjalca, naj bi ga v bodočnosti nadomestili roboti in kompjuterji. Človek bi naj bil popolnoma podrejen stroju, postavljen na drugo mesto. Toda roboti in kompjuterji se ne bodo nikoli izdelali sami ali po lastni zamisli ali lastnem proizvodjalnem procesu; vedno bo potrebna prisotnost in vodstvo človeka, le področja in specializacija dela se bo spremenila.

Delo je jedro socialnega vprašanja

Ker se je hotelo in se hoče spremeniti naravni red vrednot in človeka potisniti na podrejeno mesto, narediti iz subjekta objekt dela, je nastal odpor. Najprej so se uprli tovarniški in ročni delavci, kar je rodilo sodobno socialno vprašanje (LE, 8). Tovarniškim in ročnim delavcem so se pozneje pridružili tudi umski delavci. Prva značilnost vzroka odpora so bili nečloveški delovni pogoji in nezadosten zaslužek. To je delavce pahnilo v bedo, nastal je proletarijat, množice revnih.

V industrijski družbi je človekovo delo dobilo tudi značaj ne-

stalnosti. Ker je gospodarsko življenje podvrženo številnim cikličnim obdobjem, se menjajo obdobja prosperitete z obdobji kriz. Te so vzrok večkratne brezposelnosti. Včasih so bili brezposelni samo industrijski delavci, v naši dobi so tudi intelektualci. Večkrat tudi ni razpoložljivih delovnih mest za tiste, ki iščejo delo prvič, in se ne morejo zaposliti v poklicu, na katerega so se pripravili. Vse to je napad na dostojanstvo človeka, ki ima dolžnost, a tudi pravico do dela.

Krivični delovni pogoji in nestalnost pri delu so delavce prisilili k iskanju solidarnosti, medsebojne povezanosti. Zato so nastale sindikalne organizacije za zaščito delavskih interesov; tukaj je tudi vzrok za razredno borbo (LE, tč. 11, 12, 13, 20).

Pravice dela.

Papež pravi, da je ključno vprašanje socialne etike pravična plača (LE tč. 19). Delavec ima pravico do pravične plače. Kot subjekt dela bi moral biti na prvem mestu, a je v resnici zapostavljen.

Pravična plača oziroma pravica do pravične plače izhaja iz naslova in funkcije zasebne lastnine. Premožanje je zasebno, a ima socialno funkcijo, zato mora služiti skupnemu dobremu. In prvo pri skupnem dobrem ali skupni blaginji je pravična plača. Ta mora imeti v primeru družinskega očeta dopolnilo v družinskih dokladah in drugih družinskih podporah, za vse

delavce pa mora biti urejeno času in razmeram odgovarjajoče socialno skrbstvo.

Priti se mora tudi do resničnega vrednotenja dela družinske matere, ki skrbi za urejen dom in za vzgojo otrok. Ona ne sme od doma zaradi zaposlitve in dodatnega dohodka za družino. Zadostovati mora plača družinskega očeta, primerno pa je, da se uvede dodaten dohodek tudi za družinske matere iz naslova socialnega skrbstva.

Vsak človek, ki dela, ima pravico do nedeljskega in prazničnega počitka, rednih letnih počitnic za telesni in duhovni počitek. Te so lahko razdeljene na več obdobji. Ne sme se pozabiti, da pravice delovnega človeka spadajo v kontekst naravnih človekovih pravic.

Uveljavljanje pravic dela je v prvi vrsti odvisno od lastnika oziroma podjetnika, s katerim ima opraviti delavec. Papež razlikuje direktnega in indirektnega delodajalca oziroma podjetnika.

Direktni podjetnik je tisti, ki vodi lastno zasebno podjetje osebno ali po svojih izvoljenih ali imenovanih predstavnikih. Podjetje takorekoč sami vodijo. Indirektni podjetnik je voditelj ali voditelji državnih in kolektiviziranih podjetij v komunističnem družbenem redu (LE tč. 17). Katerekoli vrste podjetnik je lahko krivičen do delavcev in drugih uslužbencev, kar se dejansko dogaja. Ne zaveda se, da mora spoštovati delavčevo dostojanstvo in pravice. Odnosi do dela morajo sloneti na etičnih na-

čelih. Upoštevati se morajo potrebe in okoliščine, v katerih živi delovni človek.

Scudeležba pri lastništvu, vodstvu in dobičku podjetja.

Za zadovoljitev pričakovanj delovnega človeka je potrebno pritegniti delavce k lastništvu podjetja - z delavskimi delnicami, k vodstvu po svobodno izvoljenih predstavnikih in omogočiti udeležbo pri dobičku podjetja (LE tč. 14). To bo pomagalo ublažiti spore in prineslo socialni mir ne samo v podjetja, ampak družbi na splošno. Papež ne priporoča nobene posebne oblike oziroma formule, pravi pa, da morajo biti odločitve sad premišljenega študija.

Kolektivizirana podjetja v komunističnih državah, ki jih vodijo od oblasti imenovani direktorji, prav tako ne morejo zadovoljiti

pričakovanj delavcev. Tudi v tem primeru ni bilo izvedeno nobeno podružbljenje (socializacija), ker je podjetje prišlo iz zasebnega lastništva v last države, ki ga ta potem vodi po svojih uradnikih po istih načelih. Delavec je popolnoma podrejen in ne soodloča, je vedno v mezdnem razmerju. O podružbljenju lahko govorimo le, če so delavci solastniki proizvodnih sredstev in s tem direktno zainteresirani. Ena izmed poti, ki vodi do tega cilja, je, da podjetja izdajo delavske delnice, ki jih delavci kupijo z zneskom soudeležbe pri dobičku podjetja ali s prihranki. Obstaja pa še več drugih možnosti in oblik, ki vodijo k temu cilju. V tako podružbljena podjetja se ne sme vmešavati državna oblast niti politika preko sindikalnih organizacij, cilj podjetja pa je podrejen skupni blaginji.

Poljedelsko delo, zaposlitev prizadetih in izseljevanje.

Že papež Janez XXIII. se je v okrožnici Mater et Magistra zavzel za pravice poljedelskih delavcev in imenoval kmetijstvo zaostalo področje. Tudi Janez Pavel II. pravi, da se pri obravnavanju vprašanja dela ne sme pozabiti na poljedelske delavce in kmetijstvo, ker je to zelo važna gospodarska panoga, predvsem zaradi pridelave hrane za vse človeštvo (LE, tč. 21). Delovni pogoji in način dela v kmetijstvu se razlikujejo od industrijskega, večkrat se ne more upoštevati delovni čas, niti ni pri-

mernega socialnega skrbstva. S pomočjo tehnične opreme se je poljedelsko delo precej olajšalo, obstajajo pa še velike krivice zaradi pomanjkljive zaščite zakonodaje in socialnega skrbstva.

Sodobna družba prezira fizično prizadete. Obstaja diskriminacija pri sprejemanju na delo in se jim onemogoča potrebni zaslužek (LE tč. 22). Pri tem, ko se tako ravnanje obsoja, se ne sme pozabiti, da ima družba dolžnost preskrbeti jim delo, ki odgovarja njihovim sposobnostim.

Izseljevanje delavcev na tuje, ker v domači deželi ne najdejo zaposlitve, je že staro vprašanje družbe. Človek ima pravico, da zapusti rojstno deželo in si ustvari boljše življenjske pogoje drugod (LE tč. 23). Dežela, ki izseljence sprejme, mu mora nuditi enake delovne pogoje in socialno zaščito, kot so je delžni domačini. Ne smejo biti predmet diskriminacije, ne smejo jih izrabljati zaradi nepoznanja jezika in zaščitne zakonodaje.

Skrb Cerkve.

Cerkev skrbi, da dobi človekovo delo v družbi enako veljavo, kot ga ima v božjih očeh. Z delom stopa človek v delo za lastno odrešenje (LE tč. 24). Tega ne sme prezreti, ker je velikega pomena za oblikovanje duhovnosti dela, ki ga bo vodila k Bogu, Stvarniku in Odrešeniku. V božjem razodetju je globoko zapisana resnica, da je človek ustvarjen po božji podobi in z delom sodeluje s Stvarnikom pri

oblikovanju sveta.

Pri izvrševanju dela nam mora biti vzgled Kristus, ki je bil kot človek resničen človek dela. Večino življenja je preživel kot ročni delavec v Nazaretu (LE tč. 26). Z ljubeznijo je opravljal svoje delo in ga posvetil.

Ta kratki prerez okrožnice Laborem Exercens, ki se niti ni dotaknil vseh najvažnejših točk, naj bo samo vabilo, da jo preberemo, se zamislimo, jo preštudiramo in se po njenem nauku ravnamo. V sodobno družbo, ki večkrat odklanja delo, ga zapostavlja ali se ga brani, bomo prinesli njega krščansko pojmovanje in vrednotenje. Osrečili bomo mnoge in pomagali graditi boljši svet, svet ljubezni in pravice, v katerem ne bodo hvalili Boga samo ljudje, ampak tudi stroji, postavljeni v službo človeku pri njegovih prizadevanjih za vsakdanji kruh.

Okrožnica je dosedaj najobširnejši socialni dokument papežev, izredno bogate vsebine, vsebuje novosti, potrebne za naš čas. Je izpoved Janeza Pavla II. in po njem Cerkve, da skrbi za človeka, da ga ljubi. Je pesem delu.

Avgust Horvat

Téma sinode 82

Papež Janez Pavel II. je določil, da bo tema 6. škofovske sinode oktobra 82 „Sprava in pokora v poslanstvu Cerkve“. Nekaj škofovskih konferenc in kurijskih organov je predlagalo omenjeno témo.

Argentinski škofje k današnjemu položaju svoje dežele

Argentinska škofovska konferenca je izdala 8. maja 1981, na svojem 42. zasedanju, poseben „dokument“ z naslovom: Cerkev in naša nacionalna skupnost. Naša se na trenutni težki položaj dežele in daje v luči svojega verskega in socialnega nauka misli in smernice za rešitev iz teh težav.

Poleg Uvoda (št. 1-2) in Sklepne misli (št. 196-203) Dokument obsega tri dele:

Prvi del je zgodovinski in v kratkih potezah označi preteklost Argentine, po kateri je prišlo do današnjega njenega položaja v političnem, socialnem, ekonomskem, kulturnem in verskem pogledu (št. 3-37).

Drugi, osrednji in najdaljši del je doktrinaren in podaja na podlagi najnovjših dokumentov cerkvenega učiteljstva kratek krščanski socialni nauk (št. 38-168).

Tretji del pa je praktičnega značaja in obsega misli in navodila za življenje in delovanje argentinskih katoličanov, hierarhije in navadnih vernikov, in vseh državljanov dobre volje (št. 169-195).

Uvod.

Cerkev je vedno tesno povezana z življenjem naroda, v katerem

deluje. Argentinski škofje se zavedajo ob tem svojega glavnega poslanstva, da skrbe za evangelizacijo naroda. A prav zaradi neolčljive povezave Cerkve z narodom ocenjujejo v tem dokumentu položaj ljudstva sploh, tudi v političnem in socialnem pogledu. Seveda si to ocenjevanje noče lastiti značaja avtoritativnega učenja, ampak hoče le služiti dialogu, in se škofje obračajo na vse: na oblasti in voditelje socialnega in političnega življenja in na vse državljane. S tem hočejo služiti narodu in prispevati k reševanju današnjega položaja v luči evangelija. To še v posebno važnih zadevah, kjer se življenje naroda srečuje z naukom evangelija, kot so: pravičnost, pravice človeške osebe, pravice državljana, obči blagor dežele, mir.

I. Zgodovinski del: Naša zgodovina

Za Latinsko Ameriko splošno velja, da je Cerkev od začetka oblikovanja teh narodov in kultur sodelovala in jim vdihnila krščanskega in evangeljskega duha.

Seveda se ta duh ni uveljavil v vsej polnosti v življenju, tudi na socialnem in ekonomskem področju; tu je npr. indijanski živelj

ostal splošno zapostavljen.

V Argentini od časa neodvisnosti (1810-1820) naprej Cerkev iz različnih vzrokov izgublja vpliv v javnosti in se v novi državi uveljavlja krščanskemu duhu nasprotni liberalni laicizem. Priči tega sta še danes npr. obvezni civilni zakon za katoličane in laiška šola. Vendar se je med ljudstvom ohranjal verski in krščanski duh, zlasti še po močnem dotoku imigracije iz latinskih katoliških dežel. Tako je prišlo do nekega razkola med uradno liberalno kulturo v javni šoli in kulturo ljudstva, ki je prežeta krščanskega duha. Toda zaradi velikega pomanjkanja duhovnikov je za vse splošno značilna velika verska nevednost.

Tudi za zadnjo dobo argentinske zgodovine, od konca preteklega stoletja naprej, je značilna napetost med liberalnim laicizmom in krščanskim pojmovanjem. To je čas velikega naseljevanja dežele z imigranti. Po njih dobi Argentina svoje značilno prebivalstvo, ki je med vsemi latinsko-ameriškimi deželami najbolj evropskega značaja in se v tem dežela močno razlikuje od njih; ob tem pa se ne čuti ločeno od njih, ker jo družijo z vsemi ista vera, skupni jezik in skupna zgodovina.

Politično je Argentini že od začetka ideal neodvisnost in svoboda; postopoma se je v njej izoblikoval in utrdil ideal demokracije; pri tem so sodelovali tudi pred-

stavniki Cerkve. Ob uveljavljanju delavskega sloja je bila vedno močna težnja, da se v pristnem nacionalnem duhu uveljavi socialna pravičnost v skladu z naukom velikih socialnih okrožnic Cerkve.

Zaradi človeške moralne slabosti in egoizma so se pokazale v družbi tudi krščanskemu duhu nasprotna težnje, ki so pripeljale do današnjega težkega stanja na različnih področjih: socialnem, političnem, ekonomskem, vzgojnem.

1. Splošno je značilen pretirani skupinski partikularizem in egoizem različnih socialnih sektorjev. Vsaka skupina vidi samo svoje vrednote in koristi, ne glede na druge, do zagrizenosti; pri sebi vidi vse le dobro, drugod vse slabo. To stališče onemogoča dialog in sporazumevanje, vodi v medsebojno obračunavanje in razdira organsko sestavo družbe.

2. Kot pod vplivom novodobne miselnosti na Zahodu sploh je tudi v Argentini v javnem življenju močno usahnil verski in krščanski duh. Namesto Boga kot podlage vsega moralnega in socialnega reda si je človek izbral ustvarjene dobrine, kot malike, ki jim sledi v življenju: bogastvo, oblast, uživanje. — Porazno je videti, kako se v javnem mnenju večkrat omalovažujejo najgloblje vrednote nekdanje naše krščanske družbe: družina, zakon, spoštovanje življenja, poštenje, odgovornost pri delu itd.

3. Nasilje je znano v vsej argentinski zgodovini; a tako razdiralnega in nečloveškega, kot ga je poznala dežela zadnje čase, prej ni bilo. To je bil terorizem gverile, ki je izzvala na drugi strani tudi pretirane represalije (št. 33). — Vzroki tega nasilja so najrazličnejši: notranji in zunanji, na mednarodni ravni; ekstremistične ideologije, zlasti marksizma; težki ekonomski in socialni položaj (npr. glede prehrane, stanovanja, zdravja, vzgoje...) (št. 37).

4. Nasilje je privedlo do po-

sebno globokega preloma med socialnimi plastmi v deželi: ena stran trpi žrtve terorizma in prevratništva, druga stran žrtve sledečega odpora z mnogimi mrtvimi in pogrešanimi (desaparecidos) in drugimi, ki jim je za nedoločen čas vzeta svoboda (št. 37).

5. Ta položaj kliče po veliki narodni spravi. Ta je mogoča samo na resnici, pravici, svobodi, ki pa jih morata spremljati usmiljenje in ljubezen (št. 34).

(Bo še)

Franc Gnidovec

Družba „Marijinih sester“

V Slovenski vasi (Lanusu) deluje že nad 2 leti „Dom sv. Vincencija“ za oskrbo ostarelih rojakov. Za vodstvo Doma in nego tamkaj interniranih naših ljudi (25) so slovenski lazaristi pridobili iz Slovenije „Družbo Marijinih sester“, da je prevzela skrb za ustanovo. Od 15. septembra 1979 delujejo v „Domu sv. Vincencija“ redovnice omenjene družbe: s. Mateja Rezar (prednica), s. Klara Rovtar in s. Zora Žagar. Naprosili smo jih za kratek pogovor o njihovih družbi in o možnostih ter perspektivah, da bi naša dekleta vstopala v njihov red.

Kdaj je bila ustanovljena vaša Družba?

Družbo Marijinih sester je ustanovila l. 1878 v Ljubljani s.

Leopoldina Brandis z namenom, da bi v duhu sv. Vincencija pomagala bolnikom in ubogim ter onemoglim na njihovih domovih.

Usmiljenka s. Leopoldina Brandis, polna Vincencijevega duha, je videla veliko potrebo po privatni postrežbi bolnikom, zato je začela zbirati že leta 1860 preprosta dekleta in jih uvajati v delo z bolniki. Njihovo število je kmalu zelo naraslo. Ljudje so jih imenovali Bolniške sestre. 16. julija 1878 je s. Leopoldina dala prvim trem bolniškim sestram posebno obleko in sicer v Zavetišču sv. Jožefa v Ljubljani. Dala jim je tudi kratka pravila, ki naj bi dala enotnost njihovemu življenju, predvsem pa smernice in navodila za njihovo duhovno živ-

ljenje. Ves ta čas od ustanovitve do osamosvojitve so bolniške sestre bile pod vodstvom vsakokratne vizitatorice in prednice usmiljenih sester. Živele so v skupnosti in imele samo zasebno zaobljubo čistosti. Leta 1926 so s pomočjo lazaristv postale samostojna Družba z vrhovnim vodstvom v Ljubljani in uradnim naslovom Marijine sestre Čudodelne svetinje.

Sedanje vrhovno vodstvo je na Dobrovi 59 pri Ljubljani.

Kakšen je njen namen?

Glavni namen Družbe je popolno darovanje Bogu v posnemanju Jezusa in Marije, Gospodove dekle, in v duhu evangelija širiti božjo slavo in kraljestvo na zemlji.

Posebni namen in apostolat Marijinih sester pa je strežba bolnikom in onemoglim na domu, po potrebi tudi v bolnišnicah, domovih za onemogle in drugih zavodih. Poleg tega skrbijo za zapuščene otroke in mladino.

Kako je danes družba razširjena?

Od leta 1970 je Družba razdeljena na dve provinci: slovensko in hrvaško in viceprovincio v Italiji. Njen delokrog — slovenske province — se odvija največ v Ljubljani, od koder se širi po vsej Sloveniji: Maribor, Celje, Predoslje pri Kranju, Škofja Loka, Preddvor, Jesenice. Izven matične domovine pa v Italiji — Gorica, Rim-Slovenik, Nemčija-Stut-

tgart, Kanada-Toronto in Argentina-Lanús (Slovenska vas), Vincencijev dom v sklopu BM.

Kakšna dekleta se sprejemajo v družbo?

V družbo se sprejme dekleta, ki ima veselje in sposobnosti za tak poklic, je telesno in duševno zdrava in ima namen vztrajati v službi najbolj ubogih bratov in sester. Predpisana starost za sprejem v družbo je 16 do 30 let. Po potrebi se dá tudi spregled.

Po dveletni pripravi v postulatatu in noviciatu prejme redovno obleko. Odslej se pripravljata na prve začasne zaobljube, ki jih pozneje letno po duhovnih vajah obnavlja.

Če bi se za družbo odločila katera izmed naših deklet v Argentini, Kanadi in drugod po svetu, kako bi lahko uresničila svoj cilj?

Slovensko dekleta iz katere koli države po svetu, ki bi se resno odločila darovati svoje življenje Bogu v službi ubogih in bolnikov v naši družbi, bi zaradi sedanjih razmer morala v centralno hišo slovenske province, da od blizu spozna in se pripravi na svoj poklic.

Ali bi se po zaobljubah lahko vrnila v državo, kjer je rojena in iz katere je prišla (npr. v Argentino)?

Po končani formaciji, pripravi in zaobljubah bi po dogovoru z vodstvom družbe odšla nazaj v tisto deželo in tam po močeh mi-

Kratka zgodovina Slovencev

A. ZGODNJI IN VISOKI SREDNJI VEK.

1. Slovani v pradomovini.

Slovani so bivali prvotno na prostranem ozemlju med Baltskim morjem, Karpati in Črnim morjem, v porečju rek: Odre, Visle, Dnjestra in Dnjepra. Prva zanesljiva sporočila o Slovanih izvirajo iz prvega in drugega stoletja po Kr., ko grški in latinski pisci iz te dobe naštevajo ljudstva in plemena onstran meja rimske države ter pripovedujejo, kje in kako živijo. O Slovanih so pisali: Plinij Starejši (umrl l. 79), rimski zgodovinar Tacit v svojem opisu Germanije in največji zemljepisec starega veka, Grk Ptolomej (umrl okrog l. 178).

.....
losti Duha in naravnih darov ter v skladu z načeli družbe širila božje kraljestvo med najbolj potrebnimi.

Kaj bi še radi povedali?

Naj Brezmadežna, ki počiva na prsih vsake Marijine sestre, razširja svoje žarke milosti tudi na novo domovino naših rojakov in pokliče na delovno polje veliko velikodušnih deklet, ki bi se z veseljem odzvala božjemu klicu in kot Marijine poslanke uspešno širile Vincencijevega duha na teh južnoameriških tleh.

Slovani so živeli torej med Baltskim morjem in Karpati. Najkasneje do tega časa se je tudi že izoblikoval praslovanski jezik, čeprav najbrž ni bil povsod enoten, marveč so se uveljavljale pri posameznih delih Slovanov posebne težnje jezikovnega razvoja. Sprva so bile te težnje še malo opazne, toda čez nekaj stoletij so pripravile s svojim uveljavljanjem na jezikovnem območju poznešo razdelitev Slovanov na Južne, Vzhodne in Zahodne. V dobi naseljevanja Južnih Slovanov (sredi prvega tisočletja) so prve takšne razlike po najnovjšem mnenju jezikoslovcev delile celo že njihovo zahodno skupino (predniki Slovencev, Hrvatov in Srbov) od vzhodne (predniki Bolgarov; prve posebnosti Make-doncev naj bi izvirale prav od tod, ker sta se tu obe skupini pomešali med seboj).

2. Življenje in vera Starih Slovanov

Pradomovina Slovanov je bila pokrajina z velikimi gozdovi. Vendar že prvi pisani viri pričajo, da so se Slovani pečali največ s poljedelstvom. Sejali so rž, proso, bob in lan (za obleko). Obrtne predmete, orodje in posode, so izdelovali iz lesa, kamna, gline, kosti in kovin. Kovine so deloma pridobivali sami, deloma pa so jih dobivali od tujcev, ki so potovali po

„jantarjevi poti“ (ta je držala od zgornjega Jadrana ob vzhodnem robu Alp do Odre ali Visle in od tam na Baltsko morje) in po vodni poti, ki je držala od Črnega morja do Baltika.

Slovani so živeli v zadrugah, ki so štele po več deset ljudi, tudi sto in še čez. Zadruga je veledružina, v kateri so si moški člani krvno sorodni. Več žup je sestavljalo rod. Rodovi so se povezovali v bratstva in ta v plemena. Ozemlje plemena, ki je zavzemalo zemljepisno in s tem tudi gospodarsko večjo enoto, se je imenovalo župa.

Globoko v mišljenje in življenje narodov posegajo njihovi verski nazori. Vera starih Slovanov je bila vobče oboževanje narave in njenih sil. Najznamenitejši pojavi in spremembe v vidnem svetu so jim bile delo skrivnostnih bitij, ki so jih ločili v dobra in slaba. Prve so zvali bogove, druge bese. Gospodar in skupni oče bogov je bil Svarog ali Perun, ustvaritelj neba in zemlje, povzročitelj svetlobe in toplote. Svarogovi sinovi so Sonce, Mesec in Ogenj, hčeri pa sta mu Zora in Danica. Veles je bil bog pastirjev in varuh čred, Vesna boginja pomladi, Lada boginja rodovitnosti. Izmed besov je Morana predstavljala smrt in zimo.

Praznikov je bilo v letu mnogo in so se ujemali s spremembami v naravi ob raznih letnih časih. Največji praznik je bil ob zimskem sončnem obratu. Z veliko slovesnostjo pa so obhajali tudi pomladni praznik. V najvišje poletje je

padel Kres, praznik sonca in ognja.

Slovani so bili prepričani, da je človeška duša neumrjoča in da prične onstran groba novo življenje. Duše umrlih bivajo v raji, kjer vlada večna pomlad, sreča in zadovoljnost. Svoje mrličke so Slovani deloma pokopavali, deloma sežigali. Mrličke so pokopavali z vsemi okraski in z orodjem, ki so ga rabili v življenju. Navadno je imela vsaka zadruga svoje pokopališče („žale“). Precej starih slovanskih verskih običajev se je ohranilo do dandanes, le da jih je krščanstvo prikrojilo, na primer pustovanje, jurjevanje, kresovanje itd.

(Po knjigi dr. Valentina Inzka: „Zgodovina Slovencev do leta 1918“ — Mohorjeva, Celovec, 1979)

(Bo še)

Šolski izlet

V soboto 24. oktobra je bil izlet ljudskošolskih otrok v park kopališča Villa Albertina, ki se ga je udeležilo 307 otrok in 43 spremljevalcev. Po sv. maši, ki jo je daroval dr. Alojzij Starc, so se vrstile igre do pozne popoldanske ure.

Predavanje dr. Berceta

V nedeljo 25. oktobra po sv. maši v Slomškovem domu je predaval ženam s pomočjo skioptičnih slik zdravnik dr. Lojze Berce o naravnem urejanju rojstev po novi Billingsovi metodi. Udeleženske so lahko tudi dobile knjige o tem vprašanju v slovenskem ali kasteljanskem jeziku.

Bralec, morilec. Dom, hiša . . .

V našem tisku se opaža pisaneje bravec, morivec ipd. namesto **bralec, morilec**. To novost je uvedel SP 62, a je SAZU skupaj s šolsko oblastjo proti koncu l. 1963 odločil, da se piše še naprej po starem, ker je nastal prevelik odpor proti spremembi. V skladu s tem je bil 1966 sestavljen Mali slovenski pravopis pa tudi SSKJ, ki je začel izhajati 1970. Vendar nekateri še vedno vztrajajo pri pisavi z v. Ali ni dovolj SSKJ, ki je delo SAZU in je pomembnejše ter novejše kot SP 62? Z l smo pisali že pred vojno (Brenzik-Ramovšev SP iz leta 1935).

Gornje pravilo ima nekaj izjem, kot npr. lažnivec (izhaja iz lažniv), volivec, razstavljavec. Če je v zlogu pred pripono (-alec, -ilec) črka l, se v priponi piše v. Takšni samostalniki so še tile: delivec, molivec, selivec, razpravljavec, sestavljavec, upravljavec itd. Pisava z l v teh primerih je pogostna napaka.

Izgovarjava je v odvisnih sklopih različna. Pri splošno znanih, ljudskih besedah se l izgovarja kot u, v drugih primerih pa kot l, vendar raba večkrat omahuje. Zato SSKJ dopušča precej dvojnic. V glavnem se ujema s SP 50.

Zavedni Slovenci doma vedno govorimo slovensko. Besede **hiša, dom, stanovanje, stavba, zgradba, poslopje** ipd. so nam dobro znane. Kljub temu pogosto slišimo, da kdo dela na „obri“ (prav: na

stavbi). Pridi v mojo hišo. To je dobeseden prevod iz španščine in ni v duhu našega jezika. Lepo po naše bi rekli: Pridi k meni na dom (ali morda še kako drugače).

Dvojček (hiša z 2 popolnoma ločenima stanovanjema), (stanovanjski) **blok** (veliko, večstanovanjsko poslopje), **nebotičnik, donébnik** (v leposlovnem jeziku), **stólpnica** (rascacielos, edificio torre), **bajta, kajža, kolíba, kočá** (majhna, preprosta hiša; koliba se rabi predvsem v leposlovnem jeziku, kočá pa je v tem pomenu že starinska, navadno pomeni gorsko gostišče; v pogovornem jeziku je bajta isto kot hiša), **luknja, brlog** (slabo stanovanje; brlog je zavetišče divjih živali in tatov ipd.), **barákarsko naselje** (villa de emergencia), **hišúra, kočúra** (grda, slaba hiša; navadno v leposlovnem jeziku), **brunárica** (hiša, kočá iz brun; bruno = na dveh straneh obtesano deblo), **lesenjača** (lesena hiša), **ilovnjača** (hiša iz ilovice, baraka; ilovica = arcilla), **etažna lastnina** (propiedad horizontal; etaža = nadstropje), **garsonjera** (enosobno stanovanje, navadno za samce), **enonadstrópnica, dvonadstrópnica** (enonadstropna, dvonadstropna hiša), **hišnik** (encargado), **hišni red** (reglamento), **hišni svet** (administración del edificio).

Še marsikatero besedo bi lahko navedel s tega področja (na pri-

Silvestrovo med Andi

Brez nepotrebneega prevračanja z desne na levo, sem se dvignil. Bilo je še mračno, toda hladno jutro, ki je potrjevalo navzočnost zimskih dni v Mendozi.

Komaj sem rahlo, neslišno odprl vrata sobe, že me je Božo, v katerega hiši sem bil gost, s smehljajem na licih prijazno pozdravil.

„Dobro jutro, Jože! Zares: dobro jutro! Kajti v obetu je lep dan!“

„Lepšega ne bi mogel pričakovati kakor tak vesel pozdrav v
.....“

mer kmetija, domačija, posestvo, gospodarsko poslopje, pristava, dvorec, vila, ciganija, podrtija). Ti sestavki so namenjeni predvsem tistim, ki ne obvladajo dovolj slovenščine, vendar je tudi med temi precejšnja razlika v znanju. Marsikateri izraz pa je neznan (ali pa pozabljen) tudi starejšim, ker že nekaj desetletij živimo v neslovenskem okolju. Zato bo težko ubrati tisto pot, ki bi ustrezala vsem ali večini.

Pregovor: Žena podpira tri vogale hiše, mož pa enega.

V decembrski številki DŽ se je v članku „Žargon“ vrinila tiskarska napaka: v 19. vrsti mora biti pravilno napisana beseda „manjša posoda“ in ne „manša“.

Simon Rajer

zgodnjem jutru. Tudi tebi: pristrčno dobro jutro!“ sem mu vrnil prijaznost.

„Veš, da sem prvo pokukal v nebo, ko sem stopil iz hiše? Povsod sama modrina, najmanjšega oblačka nikjer. In vse je pokrila bela slana.“

„To je močno potrdilo lepega dne. V resnici si nad-vse skrben,“ sem ga pohvalil.

„Saj veš, za gosta moram v vsakem oziru poskrbeti. V resnici sem se bal, da bi se včerajšnje kujanje neba nadaljevalo tudi danes. Kaj bi potem ti mislil o naši Mendozi pod Andi!“

Šegavo se je nasmehnil.

„Na noben način bi ne bilo slabše od mesta ‚Dobrih zrakov‘. Saj ga vsaj malo poznaš... Vesel bodi, da ti ni treba požirati tiste goste in zabeljene megle!“

„Vesel sem, da nas je pokojni oče pripeljal sem gor. Tu smo potem našli delo, si postavili hišice in kdo bi mislil na kako novo selitev.“

„Razumljivo! Vsak se je takoj v začetku oklenil tistega, kar je dobil. Prehudo nas je bolela izguba vsega, kar smo onkraj morja imeli...“

„Pripravi se, Cilka že čaka z zajtrkom, prijatelj Rudi bo do pol devetih na vratih!“

Z Rudijem smo se bili prejšnji

Slovenska kočica v Puente del Inca med Andi

dan zmenili, da nas bo potegnil nekam na izlet. Pa meni nista povedala kam, češ, naj me kar jaha radovednost do odhoda.

Iz kotička hiše spredaj, kjer je lep pogled preko vrta na cesto, je omamno dišala kava. Nad vsem pa je še enkrat plaval posnetek koncerta narodnih pesmi. Kak lep večer je bil! Njihov skupni dom je še nedograjen: surove stene z opeke, okna pol zavešena s platnom plastika, skozi špranje vrat pritiska zima, neizravnana tla in streha, da le ne pada noter — pa je ta prostor v soboto zvečer napolnil pesem, da je bilo čutiti veličastni praznik v njem. Koli-

ko je imenitnih dvoran, z žame-
tom in brokatom zavešenih, z
mehkimi preprogami prepreženih
in z lestenci izpod stropa, da nji-
hov lesk bode v preproste plašlji-
ve oči — pa v njihovo razkošje
nikoli ne zaplava toliko lepote, ki
bi razplamtela ogenj v srcih ali
jih prelila z darom sladkega ob-
čutja.

Ne vemo, kaj imamo, ko se raz-
lije domača pesem okrog nas! Ble-
ščeči biseri se kotalikajo pod na-
šimi koraki, mi pa še iščemo in
hlepimo za slepilom plev, ki nam
jih ponuja nori svet...

Molčali smo pri mizi: zbrani,
vsak v svoj svet zamišljeni, smo

spremljali zapeto lepoto. Le z izrazom na licih smo se pomenkovali.

Zvonec na vratih nas je predramil. Vsi trije smo se hkrati ozrli skozi okno.

„Rudi!“ je šepnil Božo.

„Kaka škoda, da mu nismo rekli priti šele ob devetih!“

„Rudi je točen. Pol devetih!“ je dodala gospa Cilka in z očmi pokazala na električno uro na steni.

„Prinašam krasen dan!“ se je pobahal Rudi že na vratih. Od njega je zavel suh hlad, ko se je približal. Hitro je posrebal vročo kavo, ki mu je pomagala razcvesti še močnejšo rdečico na licih.

„Pohitimo, dan bo kratek!“ je priganjal. Predme je položil podolgasti leseni čokec, na katerega sta bila pripeta dva svetla ključa.

„Pa to?“ sem ga pobaral, ker si nisem mogel nič predstavljati, kaj naj bi to pomenilo.

„Danes boste naš poseben gost, toda odklepali in zaklepali boste za nas vse,“ je dodal smehljaje.

„Jože, to so ključi mendoške slovenske kočice v gorah, kamor nas bo Rudi potegnil. In ti si določen za častnega vratarja!“ mi je razložil Božo.

„Hvala vama za to izredno počaščenje! V resnici sta me močno presenetila.“

Ključce sem s ponosom vtaknil v žepek na srčni strani prsi, v lice pa me je polila vročina, da

sem gorel ob tako izredni pozornosti.

— — —

Zapuščamo predmestne kraje, razredčena naselja, z vedno manjšimi zelenimi nasadi. Tu se končuje sveža bujnost dreves in vrtoč, ker je vedno manj vode. S peskom in gramozom pomešana rjava sivkasta zemlja prevladuje, med njo že prve skalnate grbule, ki rastejo, se širijo in če se le malo ozreš v drugo smer, že te preseneti skalovito hribovje pred nosom.

Naše vozilo nas oddaljuje od mesta: po gladki Panamericani hitimo proti goram. Na levisi ostaja Luján de Cuyo, petrolejske čistilnice z vrsto tovarn za predelovanje ostankov v plastik. Visoki dimniki stoje v vrsti: iz njih gori z močnim živim plamenom in težek črnkast dim se vleče nad ravnino. V dneh neprijaznih vetrov seže celo do mesta in ga duši.

„Krasno sončno jutro! Težko bi si želeli lepšega!“ vzkliknem, ko na ovinku zažari gorska zasnježena veriga v rahlo gorečem jutranjem siju. Med grebeni in vdolbinami še spijo sence, ostre čeri vrhov pa so vse zasute z belino snega. Le nižje spodaj razkazujejo še ponekod naravno rebbrasto skalovje: do tja jih nočni snežni metež še ni popolnoma zagrnil.

„Včeraj je bil prvi zimski dan! V koledarju, ki pa se letos ni zmotil!“ je dodal Božo, ki je za-

daj gospodaril čez oba sedeža. Hrbet si je odel z debelim šalom, kateri ni dovoljeval vdora mraža v bližino kosti.

„Gotovo ste opazili, kako je médlo včeraj v gorah,“ se je oglasil Rudi, čeprav je bil vso pot skopih besedi, pač pa je budno pazil na vsako znamenje ob cesti in na njej. „Veter, ki je prihajal s hribov, je že dišal po snegu.“

„Kak pa je tisti duh?“ sem ga dregnil. „Jaz bolj poznam vonjavo dobrega vinčka pa duh mesa na žerjavici, ki te poščegeta v nosku in vzdrami pripravo za ješčnost.“

„Si ga slišal, Rudi? Navsezgoda daj že govori o takih stvareh, ki bi jih človek predjal bolj na večerne ure,“ se je vzdramil Božo, o katerem se mi je zdelo, da ga je prevzemala prijetna drema-vost. „Ni to že groba snovnost, proti kateri se toliko borimo?“

„Reci rajši, da je vesela pripravljenost za dobro dejanje ob vsaki uri. Tudi k temu se vzpodbujamo in se zanjo borimo!“ sem se branil.

„Ko smo že pri tem: poglej to zeleno grmovje ob cesti! Je imenitna dišava k pečenemu mesu. Preden ga vzameš z žerjavice, ga pokadi za kako minuto z drobno vejico. Videl boš, kak ime-

niteno vonj in okus bo imelo!“ me je opozoril Božo.

„Ob povratku ga natrgamo in takoj jutri lahko poskusimo,“ sem se zasmel.

V razgovoru so nas prekinili trije veliki avtobusi, ki so nam prihajali nasproti. „To so turisti, ki prihajajo iz Čil. Zdaj so še ce-ste prehodne,“ je razlagal Rudi.

Na nekem skalnatem hrbtišču smo se ustavili. Vredno je bilo izstopiti v mrzlo jutro. Vse je bilo potreseno z belimi zmrzlimi kristalčki slane, na katere je sonce razpršilo zlato obarvano luč. Pred nami se je zajedala v nebo konica skoraj šesttisočaka El Plata, vsega obsutega s snežno belino. Kak pogled, izreden užitek za oči in dušo! Čista modrina neba nad njim in nad vso raztegnjeno z verigo ostro nazobčanih vrhuncev, ki ga obdajajo kakor družina svojega očaka. Gorska tišina vsepovsod, skrivnostna, mrzla. Nekaj samotnih grmičev s silo životari ob cesti in suhi šopi debelih trav so ostanki rasti zadnjega poletja.

„Tam ob vznožju velikana so lepa smučišča,“ nas je predramil Rudi iz zamaknjenosti. „Klubi in privatniki imajo tam lepe hiše, da morejo uživati lepoto zimskih dni!“

Božo se trudi, da bi napravil nekaj posnetkov za spomin in v veselje, kajti takega jutra gore zlepa ne nudijo.

Na ostro skalico ob cesti je priletel droben ptiček, se zavrtel na njej, pokimal in nam s srebrnim glaskom začvrčal svoj jutranji pozdrav. Kakor da bi ga bil poslal sam Stvarnik te neizmerne gorske samote...

In že se vozimo spet naprej, kajti pot je še dolga, z brez številnih ostrih ovinkov, in gre neprestano navkreber. Govorili smo malo in končno docela utihnili, kajti bilo je toliko lepote povsod, da so se oči utrujale ob njej.

Vendar sta me opozorila na velik provincialni hotel v El Potreros, ko smo vozili ob njega vznožju. V njem je ob Mundialu bivalo holandsko nogometno moštvo. V Cacheuti sta mi pokazala še iz časov generala San Martina ostanke mostu, preko katerega je tovoril orožje in opremo svoje vojske na pohodu proti Čilu.

Ves čas nas je spremljala kristalna čista struga Mendoze, ki se zbere iz pritokov neštevilnih ozkih dolin in dere v nižino. Po bregovih ob njej pa so razsejana znamenja, ki določajo višino vode, do koder bo seglo umetno jezero, ko bodo njen tok v prihodnjih letih zajezili. Pravijo, da bo verjetno premrzlo za gojišče rib in bo gnalo le ogromne električne turbine in spreminjalo mendoške suhe ravnine v rodovitna polja...

Čim dalje se vozimo, tembolj bela je pokrajina okrog nas, tembolj bližji sonce na njej in nam jemlje vid.

V Uspallati se ustavimo. Šele tu opazimo, da je vse pobeljeno s tanko plastjo suhega snega. V senci je oster mraz, sonce pa že pridobiva na lahni toploti. Nekaj avtomobilov se zgnete pri naftnem napajalniku in kmalu vsak zdrsi v svojo smer s tega medgorskega križišča: eni proti Mendози, po poti, katero smo mi že obrnili, drugi navzgor proti Cruz del Paramillo, da potem padejo strmo navzdol proti Villavicenciji, mi pa se bomo pognali še dalje po ozki gorski dolini med Ande in jo sekali proti čilenski meji. Kamorkoli se obrneš, povsod je prijetno potovati!

Prvi sem se skobacal spet v vozilo, nato je prišel Božo.

„Na, Jože! Hitro stisni in glej, da ti ne zdrsne iz roke!“ mi je ponudil zaprto pest. Njegov obraz je bil profesorsko resen.

Bogme: na hitro sem pomislil, da bi mogel imeti bonbon. Prevahal sem se: kepico snega mi je spustil v nastavljeno pest.

„Poseben dar zate, ki praviš, da že leta nisi imel snega v rokah...“ je dodal in se navihano zasmejal.

„Hvala! Hvala! Danes vse izrednosti meni! To ti bom že povrnil ob priliki!“

Že hitimo spet naprej. Motor včasih bolj jezno zagodrnja, da premaguje cesto navkreber. Rudi vozi še previdneje, odkar smo v

Uspallati zvedeli, da je še isto jutro zaneslo vojaški jeep na polédici čez obcestno ograjo v prepad.

Dolina je ozka, na mnogih mestih preide skoraj v sotesko, da se skozi njo komaj prerivajo ozke kotirnice, ki pelje v Čile, in cesta, po kateri se vozimo mi, ter struga Mendoze. Vse tri so nerazdružljive. Grebeni gorskih verig navpično padajo nad cesto, ponekod so odkruški skal raztreseni po njej in tam z nič prijetnimi občutki ne drviš pod njimi. Skladi skalovja nad nami so vseh mogočih barv: prelivajo se od žvepleno rumene v oranžasto, od opekasto rdeče v vse mogoče rjavkaste tone. Tam je Črna gora, ki je edinstveni črni sklad, postavljen v verigo med druge barve. In modre, vijoličaste, zelene stene. To je treba videti, občudovati, strmeti v veličastno razkošje naravnih barv, ki jih je nebeški slikar pretil v te divje grebene neskončnih gorskih velikanov, na katere merijo le radovedne človekove oči, ni pa jih še osvojila noga drznih vzpenjalcev.

Razkošje gorskega sveta nas zavija v skrivnostno razpoloženje. Zdi se mi, da bi glasna beseda motila pripravljenost duše, ki srka to veličastno krasoto v svoje zakladnice.

Vse postaja vedno bolj roman-

tično: gremo skozi neštevilne predore. Ob izhodu iz njih se očem nudijo nove podobe. Vedno dalje se zajedamo med andske velikane. Mi pa se med njimi čutimo zmeraj drobnejši, bolj stisnjeni, prave drobtinice. Samo nad nami je visoko plavo nebo ostalo isto in za nami gre sonce ter siplje svojo luč na vedno bolj beli svet. Vsak kamen ob cesti ima že svojo sneženo kapico, vsak skalnati hrbet svoj beli puhasti greben.

Prešli smo Polvaredas, Punta de vacas. Bližamo se cilju: Puente del Inca.

Čez gležnje debeli sneg odbija lesk sonca. Dolina se razširi, cesta pa je ožja, razen redkih vojaških, ne srečujemo nobenih vozil več. Sonce se je prevesilo že čez opoldansko uro.

Rudi zavije na stransko pot. Po celem snegu se bližamo visokostrehi gorski hišici. Vabljeni, očarljivo prikupni. Motor je še enkrat zahrzal, kakor bi vzdihnil, in se ustavil zadovoljen, da nas je srečno privlekel do cilja.

Z vdano zbranostjo sem stopil v sneg, deviško čist, enakomerno nasut, kakor darilo neznanega gorskega vrtnarja. Nisem mogel verjeti očem, da po več kot tridesetih letih stojim spet v svežem snegu, ki ga še ni pohodila človeška noga. Občutil sem njegov svojski duh, o katerem je

govoril zjutraj Rudi in ki mi je ostal vtisnjen nezavestno v čute. Sklonil sem se, ga nagrnil polno pest in kakor nekoč otrok nesel k ustom. Da bi preizkušal spet njegov okus in mrazloto...

„Smétana ni, kajne!“ se je smejal Rudi mojemu početju.

„Imam boljše stvari, malo počakaj!“ je obljubljal Božo ter vlekel nabasan cekar dobrot iz prtljažnika.

„V resnici se mi zdi kakor v sanjah. Biti v pravi zimski naravi!“

Streha slovenske kočje je bila pokrita s snegom, z nje so visele debele ledene sveče. Odkrhnil sem eno, jo prestavljal z roke v roko in nato zalučal na kamniti tlak pred vhodom. Na drobčkane koščke, ostre in bleščeče, se je razdrobila.

Oba spremljevalca sta me skrbno opazovala in se muzala med seboj.

Zagrabil sem ga spet krepko pest in ga stisnil.

„Da ti povrnem! Dolg bi me težil!“ In zalučal sem ga Božotu v ramo.

Ko sem končal s tem drobnim otroškim igračkanjem, sem izvlekel ključ in odklenil vrata kočje. Na sonce smo iznesli težke lese-ne stole z izrezanimi srci v naslonjalih. Na dva druga pa smo razložili okusno bogastvo iz cekarja, kajti prava miza je bila pretežka za prenos. Uživali smo čist zrak Andov, božje sonce z umitega neba in dobrote, ki nam

jih je naložila skrbna gospa Cilka v Mendozi.

Kljub soncu visoki gorski mraz ni popustil. Ni se stopil sneg, tudi ledene sveče se niso odlepile od strehe.

Po okrepčitvi smo se potegnili še do ovinka, odkoder se daleč v ozadju ozke dolinice ponosno razkazuje glava Aconcague (6960 metrov). Bila je čudovito jasna, brez običajnega meglenega prstana, niti s krožečo puhasto kapičo nad seboj. Veličastno je kipe-la, kraljica andskih velikanov, v nebo in vzbujala spoštovanje.

„Po tej dolinici gredo odprave pod njene stene,“ je razlagal Božo.

„Pa tudi vračajo se tod ali jih vračajo...“ je dodal Rudi. „Ob vhodu v to naselje je vrt, kjer so njeni premaganci. Vsem ni dano priti do vrha.“

„Jih bomo obiskali. Tam je tudi naš slovenski brat Kastelic. Povsod najdeš Slovenca!“

„Se vam ne zdi, da bi bilo naravnost bajno enkrat preživeti Silvestrov večer v taki koči?“ mi je šinilo v glavo.

„Prevelika samota!“ je takoj odbil Rudi.

„Predivja tihota!“ je dejal Božo. „Strah bi nas bilo!“

„Bilo bi pa pristno doživetje kakor nekoč doma, na kmetih, ko je že vse spalo, le z očetom sva čakala, da je kazalec ure zdrsnil v novo leto, si voščila, trčila na srečo in legla.“

SLAVA BOGU NA VIŠAVAH

*

*

MIR LJUDEM NA ZEMLJI

„Misel ni slaba!“ se je omehčal Rudi.

„Ampak, kaj bi počeli sami?“

„Si ne morete predstavljati?“ sem ju motril v začudenju.

— — —
Tisti večer se je znočilo hitro. Na dnu doline med gorami je noč vedno zgodnja. V koči je gorela luč že za mraka. Tudi v železni pečici je grgral plamen izza grčavih polenc. Prijetna toplota je polnila ves prostor. Zunaj pa je privijal mraz, da ni bilo primerno na široko odpirati vrat.

„Kako da sta zbrala prav Silvestrov večer za obisk v tej koči?“ sem začel pogovor, ker sta oba molčala, zbrana vsak pri svojem delu. Rudi je razpostavljaj jaslice na poličko nad mizo, Božo pa je pristavljaj posodo vode za čaj na pečico.

Spogledala sta se, a nobeden ni črhnil besedice. Zato sem nadaljeval.

„Gospod Rudi! Se mar res ne bojite samote tu gori? In ti, Božidar, ti je nadležna prevelika ti-hota?“

Spet ni bilo odgovora od njiju. Začel me je skrbeti njun molk. Kajne, jaz nadležni bedak! Že zadnjič sem jima hotel vcepiti v glavo, kako bajno bi bilo silvestrovati v tej samoti...

Tedaj se je Božo okrenil proti

meni. Zaskrbljen je bil v lice.

„Hudo mi je, Jože! Poglej, kaj vse je razpostavljeno na mizi! Ne vidiš, da nekaj manjka za tak praznik, kakor je nocoj?“

Preletel sem z očmi polno mizo.

„Vsega preveč! Ne vidim, da bi česa manjkalo!“

„Čudno, da nič ne pogrešate, vi, ki ste iz vinorodnih krajev doma!“ je dejal Rudi.

„Hudo nama je, da sva pozabila na vino. Kako bomo trčili? Kako si bomo voščili?“ je Božo tožil.

„Je glavno čaša vina ali iskrena beseda?“

„Ne boš zameril te pomanjkljivosti? Hotel sem ti pripraviti lep večer, kakor si to želel, pa se je tako zgodilo.“

„Ne skrbi, v gorah se vse spregleda! Gore poznajo le iskrenost!“

Postavil je velike skodele kadečega se čaja na mizo. Prijetno je zadišalo. Užitek ga bo popiti, ko čutiš, da pritiska mraz ob stene kočice.

Potrkal je na vrata. Ostrmeli smo. Kdo bi mogel biti ob tej uri v tej samoti, kjer nikogar ne poznamo, nikogar ne pričakujemo. Položili smo si prste v znak molka na usta. To je pomenilo, da ne odpremo nikomur.

Potrkalo je drugič, močneje. Čakali smo v molku.

Potrkalo je v tretjič.

Ojunačil se je Božo, da odpre, vsi trije pa smo stopili skupaj k vratom.

„Prišli smo, da vas povabimo v svojo družbo. Ne smete biti sami nocoj! Zabavali se bomo in skupaj začeli novo leto z večjim veseljem!“ so govorili na vratih.

„Zahvaljeni za dobro voljo! Toda radi bi preživelih to noč v samotni in tihoti. Zato smo prišli med gore,“ smo jim odgovorili.

Skušali so nas razumeti in mirno odšli.

Zdaj smo mirno segli po pripravljenih dobrotah in srkali vroči čaj.

Malo pred koncem leta smo umolknili. To je bil čas premisleka: pobožen trenutek vsakogar. Za pogled v preteklost, za misel v bodočnost. Za obisk pri ljudeh in stvareh.

V vojašnici čez cesto je zazvenelo dvanajst udarcev: staremu letu v slovo, novemu v pozdrav.

Vstali smo, se objeli okrog ramen in si šepetali voščila. Šepetali, kajti v tihoti je večja iskrenost.

Prav tedaj je znova potrkalo na vrata: najprej tiho, močneje in še močneje.

Otrgal sem se iz objema jaz, da grem odpret. Božo in Rudi pa z mano.

Odrinem zapah in ostrmim. Namesto mraza mi je vročina bušnila v lica.

„Ne prestraši se! Prinesel sem ti vina iz domačih goric, da boste trčili na srečo v novem letu! Kakor nekoč, še pomniš? Življenje je vedno lepo!“

Izročil mi je steklenico in izginil v mrzli megli novega leta...

„Kdo je bil? Si ga poznal?“ sta oba silila v mene.

Z muko sem odpiral usta.

„Poznal! Moj dobri, mrtvi oče je bil. Iz Haloz je prišel.“

Zjutraj, po tistem izletu med gore Andov, me je Božo ošteval, da sem ponoči glasno govoril in ga nisem pustil spati.

„Ti bom vse povedal. Vse, kako smo silvestrovali z Rudijem v koči. Samo zdaj ga pokliči, da se odpravimo čim prej v mesto in izberemo številko loterije. Sanje imajo svoj pomen.“

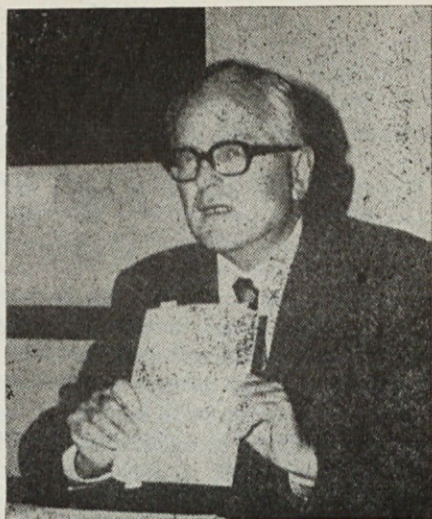
„Ti v to kaj verjameš?“

„Pravijo: mrtvi, ki govori... pomeni številko... Poskusimo!“

Iz zadnje Beličičeve knjige

Vinko Beličič,
LETO BOROVE GRIZLICE
Družba sv. Mohorja,
Celovec 1981

Premišlja svoje življenje, da bi našel in začutil krivdo ter se pokesal in spovedal.

— Če sem hotel uspešno učiti, sem moral skrbeti za svoj ugled. Ali pa se mi ni z leti spačil v samoljubnost? Vzgajati mladino z lažjo, s pozabo neustreznega in s športom — kot je zapisal Solženicin, da delajo ponekod, a delajo tudi tukaj — jaz ne morem. Že od vsega početka nisem smel biti tak kot drugi, biti sem moral ognjevitejši. Kako bi sicer mogel pred rojaki opravičiti svoj prihod semkaj, svoje delo in vztrajanje na teh tleh, kjer se v družbi nisem mogel nikamor povzpeti, do nobene stalnosti, in sem na koncu tam, kot sem bil na začetku? Vest mi je v tem pogledu mirna. Sama usoda je poskrbela da se mu peruti ne razprostrejo preveč. Znajti se — po umiku pred nečim hudim — v velikem, slovitem in svobodnem obmorskem mestu (Trstu), poprijeti za delo, doživljati uspehe in priznanja, tistim pa, ki imajo prst na odločilnem gumbu, nenehno biti trn v peti — in tako hiteti skozi vrtoglavo letnih časov iz kostonjevih las v bele. Priti hkrati z mnogimi, in ko so se drugi razpršili po vseh celinah ali odšli v večnost ter se je ta ali oni s tiho vdanostjo „Bo, kar bo“ vrnil tja, od koder se je umaknil, na prste prešteti poslednje, ki v svet ne morejo, za večnost pa tudi še niso zreli...

Ali dovolj izpolnujem hvaležnost, ker si mi prejšnjo domovino zamenjal za tole odprtejšo in gorkejšo? Za deželo, katere še ni zagrnila senca ene edine zaukazane resnice!

Ambrož si z dlanmi oklepa obraz, trudi se nečemu priti do dna. Po kaj je prišel v cerkev? Mar ne, da razčisti svoje razmerje do Boga? Misel mu gre skozi božje zapovedi in se ob njih ustavlja. Zlasti počasi se pomika od četrte dalje, ko je treba tehtati razmerje do bližnjega. Imaš svojega bližnjega rad ali kot da bi iz teme stopale njegove človeške napake, vedno več jih je — ni straha, da bi se spovedniku ne imel česa obtožiti.

Ampak iz tega dna se je treba vzdigniti! Vem, o Bog: življenje spremeniti. Ko strup izteče iz krvi, spet izžarevati vedrino in pogum, spet stati čvrsto in pokonci na kljunu ladje — dokler me ne odpokličeš...

Vedrino in pogum? Pomisli. Nekaj mu ne gre. Ni večina ljudi nekam pobita, zamišljena, trudna in plašna? Posebno mladina ne kaže, da bi jo bila civilizacija osrečila; prej jo je izrodila v vsestransko krhkost, iz nebogljenosti jo peha v zaletavost in žaljivost. Je prav stopati prednjo veder, pogumen in samozavesten, ko ti bo vrgla v obraz ošabnost in domišljavost in te odklonila? — Kljub temu stopiti prednjo z bleskom notranje trdnosti v očeh! Pokazati ji spodbudno stran življenja! Na vigilijo odhoda s tega sveta si učencem ponižno umil noge. Daj mi nekaj tiste ponižnosti, da se moj bližnji ne bo še dalje spotikal ob me! Da bom sebi izročeni bolj razumevajoč sovrstnik kot pa avtoriteta! Da moje ravnanje nikomur ne bo v pohujšanje in v odmik od tega, kar jaz verujem, učim in oznanjam!...

Zdaj se moram opreti na vero, da ima edinole hoja s križem za Križem cilj, ki bo odtehtal težo dolgega dne (Velika sreda 68—72).

Katehet v sobici zraven že spet sedi za ekumensko biblijo, negibno bere iz nje, premišlja in se pripravlja na delo. Ni mu prijetno pri srcu in zdaj zbira moč, da bi lahko obvladoval čustva, ko bo v razredu spet pred tisto bolj porogljivo ko radovedno mladino. V besedi, ki je preživela tisočletja in zgodovino prelomila na dvoje, najti duha prerokov in Kristusovega! Prvič se je zgodilo, da je bila zoper šolsko velikonočno obhajilo organizirana podtalna gonja kot nova oblika upora. In vnovič vprašanje: Kdo je kriv? Kdo je mladini do take mere razpihal maščevalnost za poraz ob zasedbi? Kako jo naravnovati, da bo moč kam priti? Nihče si ga ne upa motiti v zbranosti. Kdor ga vidi, začuti drobce krivde ob samotnem borcu, ki mu je naloženo morda najtežje delo in mu nikdo ne stopi ob stran...

Ambrož pogleduje kateheta, ki kar naprej strmi v biblijo, in še vedno sliši njegovo obredno petje v cerkvi, gleda umerjene duhovniške kretnje pred oltarjem, posluša pridigo, v kateri se za vstajenjskim zmagoslavjem skriva neka pritajena osebna bolečina. „Zmeraj manj otrok vidim pri službi božji. O ko bi starši vedeli, kako silna je njihova odgovornost

in kako grenka leta si pripravljajo, ko dopuščajo, da jim najdražje s tem svetom omamlja in od Boga trga sovražnik!...

Od otroškega vrtca dalje so vas učili, da se je treba pred Prešernovim imenom odkrivati in klanjati. Res, če katero v naši literaturi zasluži tak) čast, potem je to njegovo. Toda misliti, da je bil Prešeren tudi kot človek svetnik, bi bilo napak. Sodobniki so mu bili krivični v svojem obsojanju, to je res, a tudi naše obsipavanje s cvetjem mu ne bi bilo pravično. Ni ga človeka, ki bi bil brez madeža; zgodovinar pa mora biti ko tehtnica. In zgodovina bo osramotila in osmešila vsakogar, ki je pošiljeval svoj čas, zlasti, če je naglas malikoval vladajočega oblastnika (Tita), ... ki je po nedoumnih zakonih zgodovine ko novodoben cesar sedel na najvišje mesto države... Kam bodo gledali, ko zaide to sonce? In ono, da je res veliko, ne bi temu laskanju naredilo konec? ... Toda kadar iz večnosti ne sije več svobodna božja luč, svet zmeraj malikuje kako barvo: črno, rjavo, rdečo. Barva srajce in kravate se spreminja, geslo in pozdrav z roko tudi, duh pa ostaja isti. Prešeren je bil po postavi prej večji ko manjši, lasje so mu prosto padali po plečih in rahlo je jeceljal; rad je gledal in nagajivo ogovarjal brhke mlade deklice; v krčmo je zahajal zavoljo natararic, vina in družbe; ko je bil malo bolj v letih, se je začel zanemarjati in je bil vinjen že v dopoldanskih urah; rodili so se mu — od iste ženske — trije nezakonski otroci; hudi udarci usode so mu zlomili voljo, ošibelo srce je priklicalo vodenico, ki ga je tudi pobrala. Človeško tako beden in nepopoln, tako vreden sočutja in ljubezni! Ampak tisti, ki je pisal nesmrtno verze, je bil neki drug Prešeren, kateremu — kot bi rekel Cankar — nihče ni in ne bo poznal obraza (Minljivo in nesmrtno, 73-77).

Gospod, slavim te, ker sem v svobodi! si Ambrož ponavlja odpev iz pesmi med berili, ki jo je slišal v cerkvi tisto jutro...

Četvorica ima pred sabo v vrh Grmade vzdigujoči se svet njiv, vinogradov, travnikov, pašnikov in gozda. Zenice se ji začno manjšati in svetliti, obrazne poteze sproščati. Ve, da pred nečim beži — da tisto nekaj ostaja za njo... Vsaj danes pozabiti vihar, ki maje temelje države in v ta zatišni obmejni kot še ni prišel iz velemest na jugozahodu. Preslišati daljno grmenje! Naglo bo minil ta edinstveni praznik... in novič bo vse neusmiljeno tukaj:

pobiti policisti in karabinjerji;

oropane banke, pošte, prinašalci plač;

za milijardno odkupnino ugrabljeni bogataši ali njih svojci;

za preplah med oblastniki umorjeni visoki sodniki;

za zamenjavo z dragocenimi jetniki ugrabljeni oblastniki;

začetek kazenskega postopka proti rdečim odložen, ker so se sodniki,

advokati in porotniki ustrašili groženj;
na prostost izpuščeni nevarni kaznjenci;
pobegi z muko prijetih zdaj iz te zdaj iz druge kaznilnice ob sumljivi
sokrivdi paznikov;

zavoljo premilih kazni toliko hudodelcev, da zmanjkuje zaporov in ječar-
jev; misel, da bi zato ljudi, obsojene na manj kot štiri mesce, spustili
na svobodo oziroma jih sploh ne zaprli;

država v trepetu pred teroristi iz podzemlja: pred rdečimi vseh odten-
kov in pred drobno, a očitno nabrušeno črno manjšino.

V nesvobodni državi so eksplozivne sile, ki povzročajo notranjo napetost.
A v svobodni — zlasti če je do obsedenosti zaskrbljena, da bi se ja nihče
ne počutil nesvoboden — se poraja anarhija, njo pa je moč ukrotiti le
z jekleno roko (Prvomajski popoldan, 78).

Meni ne more biti vseeno, če bodo našo pretoklost čisto popačili... Iz
vseh tipk njihovih orgel kar naprej buči samohvala in pretnja...
Kdor živi na zunanjem robu nesvobodne dežele, bi se moral čutiti za-
vestno svobodnejši. Saj bi tudi se, ko ne bi bilo epidemije straha in obe-
nem koristoljubja, ki ji vse podlega... Mikrofon pri njih gori očitno
perfektno funkcionira... Na tukajšnjih tleh (v Trstu) še zmeraj velja
za izdajstvo in provokacijo, če kdo omalovažuje OF...

Ambrož ve, da mu ošibelo srce začinja besede mladim z ihto nekoga, ki
bi imel še toliko povedati, pa se mu dan izteka in se mu nasprotnik, vse
večji in dušljivejši, predrznejši in zvijačnejši, glasno in nenehno napa-
dajoč na vseh frontah porogljivo smehlja...

Ne smete pozabiti, da so ljudje tudi tisti, ki trpijo po ječah ali jim je
bil odvzet potni list ali so bili odrinjeni na stranski tir ali so celo izgu-
bili službo, pa niso zagrešili nobenega delikta, razen da so drugače mis-
lili in svojo misel tudi povedali...

Se še spomnite, kako je lani totalitarna Slovenija proslavljala Ivana
Cankarja? Celo božje leto je cuzala njegovo stoletnico in se s tistim
njegovim protifrakom in protitalarjem na zastavi oblizovala. Kot da ne
bi bil on o zvestobi spoznani resnici, o vesti in poštenju, o svobodi in
bratstvu napisal najlepših in najiskrenejših besed v našem jeziku!...
Z mladimi ljudmi delam, zbuditi in izoblikovati jim moram duha, nau-
čiti jih moram, da bodo v življenju znali opazovati, misliti in presoja-
ti... da bodo sposobni težiti k boljšemu, varovati človekove pravice
tam, kjer še svetijo, in terjati njih vzpostavitev tam, kjer so bile upih-
njene in poteptane! Nikdar pustiti zmagovalca v miru prežvekovati in
prebavljati, kar je pogoltnil!

Nič ne boste brali o dimu iz pištol, ki so noč za nočjo — in proti lastni
krvi — pokale v Rogu, ko je vojna že minila. Ta dim krivcem — oblast-

nikom kar naprej otežuje dihanje, da obmolknejo vselej, kadar jim kdo omeni genocid desetih ali enajstih tisočev fantov in mož. Odkar ga je predlani priznal Edvard Kocbek, se ne more nihče več delati neumnega. Govori in piše se o vojnih zločinih, a o povojnih si zlepa kdo ne upa črtniti. Najtrdnjša vladarska trojica Pépéa — propaganda, policija, armada — je znala do mozga vcepiti strah...

Pokleknil bom v tej puščavi sveta, v katerem ni nič več greh in sta mu bila zato tudi vest in kesanje odvezta in z njima mir. Gol, ponižan in zasmehovan bom zoper zapeljivo karavano posvetnih naslad klical na pomoč Svetega Duha. In bom molil: O Gospod, ozri se iz nebes na tiste, ki so čelo sklonili pred Tabo, ker ga niso sklonili pred mesom in krvjo, niso kolen pripognili pred Baalom, ampak pred Tabo, večni Bog (Na samotnejšo krožnico, 83).

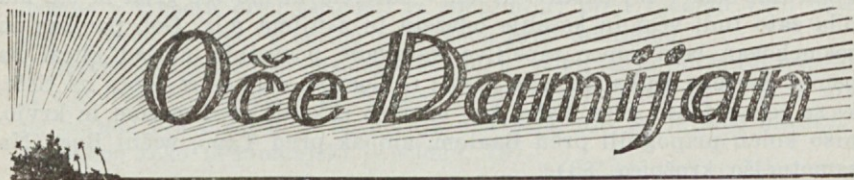
Maturantom sem utegnil le skopo predočiti povojno slovstveno ustvarjanje v Sloveniji. Sicer pa mi ni žal! Saj kaj naj damo mladini, da bo mogla živeti, kadar v leposlovju ni več domovinskih, zaljubljenih, socialnih, moralnih in religiozних motivov niti smisla za naravo — kadar ni več ljubezni do ničesar in nikogar in je usahnila tudi vsaka vera ter se onečaščanje vseh vrednot kar ne ustavi? (Poročilo za nikogar, 89).

Kar je (do upokojitve) moralo biti postransko, bo postalo pglavitno: čas za sočloveka, za pozornost do njega, za poslušanje in razumevanje njegovih tegob. Klical bom v spomin obnemele besede iz krajev prve domovine. Še dalje bom premišljal, zakaj človek živi in kako mora živeti. Prosil bom Boga, naj mi pomaga nositi križe, da bi jih sam kot njegovo orodje lahko pomagal nositi svojemu bližnjemu...

Vem, da me bo spremljala bliskavica minulih glasnih bojov za resnico, ki sem jo spoznal in se ji ne smem izneveriti. V zvestobi sebi bo še nadalje moja moč in sreča. Mi na poraženem bregu in oni na zmagovitem — oboji smo usodno prikovani na tisto petletje. Boj med nami traja dalje, ne več za oblast, marveč za resnično podobo naših medvojnih let. Mi smo spremljevalci zgodovine, nismo njeni dohajalci. Odstrgavati prevleko, ki so jo nanegli zmagovalci; in jo v strahu, da bi resnica o krivdanih in drugih zasijala skoznjo in ne bi bila več m'kavna za njihov naraščaj, še kar naprej nanašajo...

Naša dekanija je spomladi 1941 imela v svojih trinajstih župnijah okoli dvajset duhovnikov. V letih 1942 in 1943 jih je bilo po mučenju sedem ubitih, trije so odšli v begunstvo, dva pa sta bila 1949 obsojena na smrt z ustrelitvijo, češ da sta bila med vojno izdajalca, po osvoboditvi pa huj-skača proti ljudski oblasti. Tista dvanajstorica ni nič manj čutila slovensko, socialno in svobodoljubno, bila pa je proti stalinističnim meto-dam in brezbožnim ciljem revolucije in je to zadržanje trdo plačala.

Slutim, da se bom kot antena, ki sprejema in oddaja, srečaval z mnogimi izmed vas razsejanih po vseh celinah. Do usodne ure bom stal kot trikratni manjšinec — nedržavljan, nedomačin, neagnostik — na tleh, ki dehtijo po naši prvi domovini, ki jih poživlja ista kri in ista beseda. Tu bom vsakomur, ki ga bo priklicalo domotožje, pomagal nadihati se zraka Evrope (Kot antena, 100).

Oče Daimijain

Wilhelm Hünermann

BOŽJI KLIC...

V Braine le Comtu je razsajal vihar. Trgal je listje z dreves, da so prastare bukve in hrasti na cerkvenem trgu stresali vrhove in pretili s svojimi golimi vejami kakor s šibami. Toda vihar se jim je rogal in klical:

„Huiiiiii! Strgal vam bom krone iz glav!“ V divjem vrtincu je podil pred seboj listje, ga dvigal v zrak in ga zalučal staremu župniku v obraz. Župnik je pokimal, rekoč:

„Pomlad je razobesila vence, jesen jih spet snema.“ Pri tem je z roko potegnil po glavi, ko jo je vihar življenja tudi že skoraj osmukal. Nato je stopil pod zvonik in zaklical možem, ki so stali pri vrveh:

„Zdaj pa le pljunite v roke, možje, če se tudi vrvi potrgajo!“ Kmalu so težki, trdi zvoki pripivali s cerkvenega zvonika in vi-

har jih je vriskaje spremljal.

„Bog nas kliče,“ so govorili ljudje v mestu. Čez požeta polja pa je vihar zanesel klic tudi v marsikatero kmečko hišo.

„Bog nam je blagoslovil žetev, zdaj pa hoče žeti on sam,“ so govorili kmetje. „Bog je poslal svoje žanjce, da požanjejo plevel v naših sreih.“

Nato so se odpravili na pot z debelim molitvenikom, kajti bil je misijon.

Iz zvonika so bučali glasovi kakor klic trobente. Misijon! To pot so prišli tudi redemptoristi — učenci velikega svetega Alfonza.

Tudi v malo študijsko sobo je segel klic zvona. Jožef de Veuster je sedel pri knjigah. S prsti si je mašil ušesa in se ni dal motiti. Ves dan so ga spet mučili dvomi, nejasnost in negotovost. Zaman je tedne in tedne molil, da bi mu Bog razodel svojo vojo. Vse je ostalo, kakor je bilo. Ni še prišla

odločilna ura. Še je divjal boj med kmečko naravo, ki ga je vlekle k domači grudi, in med klicem izvolitve.

Boj je napravil Jožefa trdnega, nedostopnega in celo razdražljivega. Šolski tovariši so mu postali povsem tuji. V prostih urah je brez cilja taval po poljih. Ni mogel prenesti, da bi ga kdo spremljal.

„Jožef,“ mu je opoldne rekel Lambert Conrady. „Danes imamo do večera prosto. Pojdi z menoj!“ Toda Jožef ga je zavrnil:

„Pusti me samega!“ Lambert ga je začudeno vprašal, kaj mu je, Jožef pa je bil kratek:

„Pusti me! Pojdi!“

Globoko užaljen se je Valonec obrnil. Jožef je stekel ven in vse popoldne blodil po praznih poljih.

Ko se je vrnil domov, je mali črnolasi Valonec stopil v njegovo sobo. Jožef je vstal, mu stopil naproti in rekel:

„Oprosti, Lambert, nisem te hotel žaliti! Toda moral sem biti sam.“ V njegovih očeh je bilo toliko iskrene žalosti, da je prijatelj pozabil na svojo prikrito jezo.

„Kaj ti je, Jožef?“ je vprašal plaho. „Nič več te ne poznamo.“

„Prepričati se moram o neki stvari,“ je resno odvrnil Jožef.

„Morda pa bi ti lahko pomagal... Toda prišel sem te samo vprašat, ali greš z mano k misijonski pridigi. Govoril bo neki redemptorist.“

„Prav, grem,“ je rekel po kratkem obotavljanju.

Četrť ure kasneje sta Jožef in Lambert že stala v prostorni cerkvi, ki je bila do zadnjega kotička polna. Zadonela je pesem: Pridi, Sveti Duh.

Na prižnico je stopil redemptorist in začel z odločnim, krepkim glasom

„Danes, ko poslušate božjo besedo, ne zaprite svojih src.“

Jožef de Veuster se je zdrnil, kot bi se ga bil dotaknil plamen. Misijonar je spet ponovil uvodne besede, nato pa nadaljeval:

„Bog vas kliče v svetem misijonu in trka na vaša srca. Gorje mu, ki ne odpre in ne sprejme božjega klica kot njiva setev. Bog pojde mimo s svojim blagoslovom.“

Redemptoristova pridiga je bila kakor kladivo, ki je udarjalo na srce. Proti koncu je še govoril o božjem klicu apostolom. Ta klic je največja milost in jubazen, pa tudi železna zapoved, ki se kakor meč zasadi v dušo.

„Ta klic je nekoč odtrgal dvanajstero izvoljenih od njihovih mrež na jezeru, iz domovine, iz njih družin. Ta klic meče v dušo ogenj, in kogar zajame, lahko reče le: Tukaj sem, Gospod! Potem pokaže izvoljencu nekje na svetu njegovo njivo, mu potisne v roke plug in ga pusti, da tam orje, a ne sme se ozirati po domovini in svojcih, kajti kdor položi roko na ta plug in se ozira, ni vreden božjega kraljestva.“

Nekje na svetu so ljudje, ki stezajo roke po ljubezni, ki z razpokanimi ustnicami prosijo pomoči, ki jim od bede ugasle oči hrepenijo po nekom, ki bi se sklonil k njihovi revščini in njihovo breme prevrgel na lastna ramena. Bog bo izvoljenega prijel za roke in ga popeljal k njim, da mu bodo brat in sestra, oče in mati. Tako mu bo najbolj zapuščena dežela postala domovina, ker ljudje tam čakajo njegove ljubezni.“

Jožef de Veuster je začutil, kako se ga je dotaknil božji prst in razblinili so se mu vsi dvomi. Zdaj je bilo vse svetlo in prevzelo ga je toplo veselje.

„Kako ti je bila všeč pridiga?“ ga je vprašal Lambert Conrady. Jožef je v odgovor zgrabil prija-

teljevo roko, jo krepko stisnil in rekel:

„Ti, zdaj je vse dobro; zdaj vem za pot!“

Molče sta stopala drug ob drugem.

„Jožef, glej!“ je dejal Valonec čez nekaj časa. „Nebo je polno zvezd.“

„Nebo je polno zvezd!“ je počasi in zamišljeno ponovil Jožef. Dodal je: „Luč je prodrla skozi viharje.“

Ponoči Jožef od vznemirjenja ni mogel spati.

„Tukaj sem, Gospod!“ je zaklical. „Zdaj mi daj svojo moč! Tukaj sem, vi ubogi, trpeči bratje! Pridem!“ Sklenil je roke in molil; občutil je le še srečo in mir.

Zborovanje evropskih škofov

„Podzemna Cerkev“

V mestu Frascati blizu Rima je bilo 15. in 16. oktobra zasedanje Sveta evropskih škofovskih konferenc. Na dvodnevem sestanku so si škofje izmenjali poročila o stanju katoliške Cerkve v različnih deželah in pripravljali dve pomembni evropski srečanja. Na Danskem bo od 16. do 19. novembra 81 drugo ekumensko srečanje (40 katoliških škofov in 40 predstavnikov drugih krščanskih Cerkva), peti simpozij evropskih škofov pa bo oktobra 82 v Rimu in bo posvečen razmišljanju o skupni odgovornosti za boljše oznanjevanje evangelija v Evropi.

Dunajski publicist Franz Hummer je objavil knjigo, v kateri poroča o ureditvi „podzemne Cerkve“ v številnih vzhodnoevropskih in azijskih deželah. Čeprav je katoliška Cerkev bizantinskega obreda v SZ in Romuniji uradno prepovedana, se je v teh 2 deželah oblikovala cerkvena hierarhična struktura z mnogimi skrivaj posvečenimi škofi, duhovniki in redovniki. Tudi na Slovaškem je vzniknila močna „podzemna Cerkev“ navzlic preganjanju oblasti. Na Daljnem Vzhodu pa poganjajo „podzemne Cerkve“ zlasti na Kitajskem in v Indokini.

v družini

ZAKONCA, SE POZNATA?

V zakonu je posebno važno...

V zakonu je posebno važno, da se mož in žena med seboj vedno znova iščeta in najdeta.

Gre torej za to, da vsak temeljito spozna najprej sebe, nato še svojega soproga, da tako lahko najdeta medsebojni stik, skladnost. To je pravilo, enačba, ki omogoča reševanje vseh zakonskih težav. Brez tega medsebojnega stika, ko se mož in žena vedno znova iščeta in najdeta ter se usklajujeta, ni globoke in trajne ljubezni, ki edina zmore reševati zakonska vprašanja.

Nekateri so mnenja, da zakonci še nikdar niso imeli tako lepe prilike za to kot danes, ker je današnji zakon drugačen kot nekoč. Nekoč je bil mož po svojem družbenem položaju nekje gor, žena pa spodaj. Bil je „glava“. Zdaj pa sta njuna položaja veliko bolj enakovpravna in je lažje iskati medsebojnih stikov. Današnja družba je tudi bolj odprta. Včasih so ženina

in nevesto v glavnem izbirali starši. Zmenili so se med seboj, kdo bo koga vzel. Seveda mladim potem ni bilo tako lahko najti medsebojnih stikov, skladnosti. To vplivajoče staršev na zakon svojih otrok je bilo večkrat slabo kot dobro. Danes pa mož in žena sama izberejo drug drugega. Ta način je boljši, je pa tudi bolj nevaren, ker sta zakonca precej prepuščena sama sebi. Zato je važno, da mladi zakonci, ki želijo imeti lep zakon — a kdo ga ne želi takega? — nekoliko pogledajo, premislijo, kaj naj delajo, kaj naj opustijo, da bo njihov zakon res srečen.

Zavedati se tudi morajo: Kakršen bo njihov zakon, takšno bo tudi življenje njihovih otrok. Vpliv staršev na otroke je silno važen, ker je otrok nedopovedljivo vezan na življenje svojih staršev. Ko si torej prizadevata za srečen, lep zakon, se pravzaprav borita za srečno življenje svojih otrok in za

srečo njihovih bodočih zakonov. Seveda pa nobena lepa stvar ni zastoj, zato se tudi za srečen zakon zahteva nekaj poguma in odločnosti: da tisto, kar je potrebno, res storita, nepomembno ali napačno pa opustita.

Kako zgraditi ljubezen, ki bo trajna.

Poglejmo nekoliko nazaj v zgodovino vaše ljubezni, ki traja pri enih že nekaj let, pri drugih morda samo leto ali celo samo nekaj mesecev. Ko sta se prvič srečala, se nekje videla, sta drug v drugem začutila neko privlačnost, neki čar. Lahko je to način oblačenja, govorjenja, smeha, hoje, način pristopa k sočloveku... Bile so stvari, ki so vama ugajale. Dobro je včasih razmišljati o teh prvih srečanjih. Kakor prva zaljubljenost nekako ostane v spominu, tako je tudi v tej prvi privlačnosti prvo tisto „nekaj“, kar te je pritegnilo, neka moč, bi rekli, neka milost. Takrat so drugi, ki so vaju gledali, govorili: „Kaj pa ta na njej vidi?“ Ali: „Kaj le vidi na njem?! Jaz ne vidim ničesar!“ Vidva pa sta drug na drugem nekaj videla in to je, bi rekli, že prva zakonska milost ali pa prva milost ljubezni.

Seveda, dalj ko sta se poznala — posebno ko sta se že poročila — bolj sta odkrivala, da marsikaj le ni tako, kot se vama je videlo prvič. Vsak človek, razumljivo, posebej še v zaljubljenosti in pred poroko, se zdi, kot da bi nosil

neko masko. Včasih se za določenim ravnanjem, vedenjem skriva podzavesten strah, da ne bi bil takšen, da ljubljenemu bitju ne bi bil všeč, zato si prizadeva biti drugačen, boljši. Zavestno, podzavestno ali polzavestno skrivati svoje napake je človeku skoraj lastno. Prva ljubezen je vedno nekoliko slepa, tako da napák ne opazi. Če bi hotel človeka dobro spoznati, bi ga moral videti v različnih življenjskih okoliščinah, v različnih odnosih do ljudi, ko ima denar in ko je brez njega, ko je pri hiši bolezen in ko je zdravje. Tega pa pred poroko večkrat ni moglo biti. Zato se pravzaprav šele po poroki lahko začeta globinsko spoznavati. Za zakon je odločilno prav to, kakšen si vsak dan, vseh 24 ur na dan, in to v delavniku in doma, ne pa le v določenih situacijah. V resnici do smrti ne bosta drug drugega popolnoma odkrila. Ko bosta praznovala zlato poroko, bosta imela veliko zalogo odkritij, pa še zmeraj bo marsikaj neodkritega, kajti človek je vesolje zase in nikdar mu ne pridemo čisto do konca. Čimbolj pa se mož in žena poznata, tem manj je možnosti, da bo zakon nesrečen. Torej: poznati drug drugega je eden osnovnih pogojev za zakonsko srečo.

Skladnost dveh osebnosti.

V zakonu gre za neko harmonijo, neko skladnost, da dva „gresta skupaj“, kot se pravi. To pa ni vselej odvisno od tega, če sta si nekako enaka. Vzemimo na primer

zakon, par, kjer mož vse odloča, žena pa nič. Drugje je lahko obratno, o vsem odloča žena, mož pa nič, pa se oba para odlično razumeta. — Sta pač taka dva, ki „gresta skupaj“.

Naš psiholog in duhovnik dr. Trstenjak piše, da gredo v zakonu skupaj takšni značaji, ki se skladajo, ki so, bi rekli, enaki. Oba se, recimo, navdušujeta za glasbo ali sta oba optimista ali oba pesimista, torej oba enako gledata in tako drug drugega podpirata. V drugem zakonu se zakonca med seboj dopolnjujeta. On je pogumen, ona plašna; on pesimist, ona optimist, se pravi, on bo vse bolj črno gledal, ona pa bolj vedro in to se nekako dopolnjuje.

Pravzaprav pa ni važno neko nasprotje ali neka enakost med možem in ženo. Važen je način, kako se to usklaja med njima. Recimo, on je jezljiv, ona pa blaga. Vprašanje je, kako bosta to skupaj spravila, da ne bo on vedno vpil nad njo, ona pa vedno samo

pohlevno poslušala. Uskladiti se morata tako, da bo ona s svojo blagostjo njega blažila, on pa morada nji dajal energičnosti, ko jo bo potrebovala (na primer pri vzgoji). Gre torej za to, da se zakonca čimbolj uskladita. So pari, kjer žena vse pusti možu in želi, da mož nekako vodi; toda na nekem določenem področju želi ona imeti glavno besedo („Prosim, v dnevno sobo se pa ti ne boš mešal; tam jaz urejum“).

Sámo po sebi tudi ni ovira za srečen zakon, če imata dva čisto nasprotujoče si želje. Recimo, da pri njej denar ne ostane v roki, on je pa zelo varčen. To se sicer nekako izključuje, se pa dá tudi uskladiti. Dva na primer odkrijeta: „Midva po podatkih psihologa ne greva preveč skupaj.“ Zdaj se ne spleča govoriti o tem, ali gresta skupaj ali ne, ampak kako se bosta uskladila, ker se na tem svetu dá uskladiti pravzaprav vse.

Vital Vider.

Preganjanje na Češkoslovaškem

Konec septembra je sodišče v Olomoucu na Moravskem obsodilo duhovnika Františka Lizno (40) in Rudolfa Šmahela (31) ter laike Josefa Adameka (67), Jana Krumholca (54), Jana Odstrčila (57) in Josefa Vlčka (61) na zapor od 3 do 10 mesecev. Obsojeni so bili, češ da so skrivaj trgovali z versko literaturo in si tako kopičili dobiček. Obtoženi so izjavili, da verske literature niso tiskali, razpečavali in širili iz gospodarskih

osebnih koristi, ampak iz verskih nagibov.

V Lounnyju na Češkem je sodišče obsodilo jezuita Josefa Kordika (33) na leto dni zapora, ker je „skrivaj maševal“. Sodišče ga je obsodilo zaradi „oviranja nadzora države nad Cerkvijo in negativnega ponašanja do socialistične ureditve.“ V Bratislavi pa so 25. septembra obsodili salezijanca Mateja Romfa, ker je brez dovoljenja državnih oblasti poučeval Rome katekizem.

*Za mladino
za mladino*

ŽIVLJENJSKA NAČELA

Naše dolžnosti do Boga

Vse naše dolžnosti so obsežene v desetih božjih zapovedih, ki so znane vsem ljudem, ker jih je Bog položil v našo naravo. Da bi jih gotoveje spoznali, jih je Bog na gori Sinaj tudi razodel. — Prve tri božje zapovedi nam govore o dolžnostih do Boga. Drugih sedem zapovedi ureja naše razmerje do sebe in bližnjega.

VERA

Pojem vere.

V Boga verujemo, ako zaradi božje resničnosti pritrjujemo vsemu, kar je Bog razodel in nam po katoliški Cerkvi zapoveduje verovati.

Svoje spoznanje v naravnem življenju navadno sprejemamo iz pričevanja drugih. Tudi v vers-

kih in moralnih vprašanjih ne moremo vsega sami dognati. Jasno in popolno spoznanje v teh resnicah nam posreduje vera v Boga, ki se nam je razodel.

Vera je dejanje razuma, volje in milosti.

Razum nam pove, da se je Bog razodel in da je pametno verovati in smo verovati dolžni Bogu, ki je neskončno resničen. Razo-detje je potrdil s čudeži in drugimi znamenji. V varstvo je pa razodetje izročil Kristus nezmotljivi Cerkvi, ki jo je sam ustanovil.

Volja razum nagiba, da začne o verskih vprašanjih razmišljati in da spoznane resnice sprejme in da vztraja v razmišljanju.

Milost nam razsvetljuje razum

in krepí voljo na poti k veri: „Nihče ne more priti k meni, če ga Oče, ki me je poslal, ne pri-tegne“ (Jan 6, 44).

Vera je za zveličanje potrebna.

Jezus je rekel: „Kdor ne bo ve-roval, bo pogubljen“ (Mk 16, 16). Vero smo dolžni večkrat obujati. Zlasti smo dolžni vero javno spo-znavati: če bi bil naš molk v pohujšanje, če bi pomenil zata-jitev vere. — Tudi pred javno oblastjo smo dolžni vero jasno priznati, pa naj tudi grozi smrt. — Če bi kdo vero ali Cerkev sra-motil, smo jo dolžni braniti. Pred nikomer ne smemo vere **zanikati**, čeprav je nismo pred vsakim dol-žni pokazati. — Prikriti smo dolž-ni vero, če bi priznanje vere nič ne koristilo, pač pa povzročilo sramotenje Boga, Cerkve.

Lastnosti naše vere.

Splošna, da verujemo vse, kar je Bog razodel. Obseženo je v Apostolski veri in v molitvah. Trdna, da priznamo neomahljivo vse razodete resnice, čeprav ne moremo vseh poznati. Stanovitna, da verujemo tudi v težavah. Živa da jo pokažemo v svojem življe-nju.

Grehi zoper vero:

Nevera — ateizem, ki odklanja priznanje Boga. Odpad (aposta-zija) od krščanstva, kdor se od-pove krščanstvu. Krivoverstvo — herezija, ko odreče pokorščino pa-pežu. Cerkev te grehe kaznuje z izobčenjem. — Zatajenje vere,

kdor dela tako, kakor da ni kato-ličan. — Brezbrižnost — indife-rentizem: načelno uči, da je vse-eno, katero vero imaš; dejansko, živi tako, kakor da je vseeno: laž in resnica sta enaki. — Družbeno, češ da je v družbi treba zaradi miru marsikaj preslišati, bolje molčati. Verska brezbrižnost za-radi posledic spada med najusod-nejše grehe proti veri. Verski dvom: kdor privoli v misel, da bi mogel biti neresničen kak nauk, ki ga uči Cerkev in zapoveduje verovati.

Vzroki grehov zoper vero

So v razumu in v volji. Notra-nji vzroki: nevednost v verskih rečeh in napačne sodbe o verskih rečeh. In tudi moralni vzroki: napuh, ko se ne da poučiti in u-kloniti verskim skrivnostim, ter nečistost, ki bi jo moral krotiti in čakati kazen za njo. — Zuna-nji vzroki grehov proti veri: sla-ba vzgoja, družba in slab tisk, slabi programi radia in TV.

Nekatera svarila Cerkve zaradi vere.

Prepoveduje na poseben način nekatere knjige, čeprav ni več nekdanjega indeksa (seznama) prepovedanih knjig. Prepoveduje protiverska društva. Cerkev sva-ri pred versko mešanimi zakoni (ko je eden zaročencev katoličan, drugi pa drugačne vere), ker je nevarno za vero poročencev, še bolj pa za versko vzgojo otrok. Le s težkim srcem se dá spregled.

Spremembe po II. vat. koncilu.

Če ne gre za posebno zasmehovanje vere, je dovoljeno sežigati mrliče in opraviti pogrebne molitve.

Dovoljeno je katoličanom biti pri veljavni maši v pravoslavni cerkvi in prejeti tudi sveto obha-

jilo in se spovedati. Prav tako sme pravoslavni prejeti sv. obhajilo in sv. spoved pri katoliškem duhovniku.

Katoličani smejo opravljati svo je bogoslužje v drugoverski cerkvi in drugoverci v katoliški.

Anton Orehar

PREDEN BO PREPOZNO (I.)

MLADIM V PREMISLEK — o s t a r š i h

Kadar je v neki družini samo en otrok, takrat razumem, da bo vedno dejal „moja mama“ — kar se tudi uporablja v tukajšnjem svetu, ker na žalost pojma „naša mama“ ne poznajo. V družinah, kjer je več otrok, je bil to edini način, kadar smo govorili o mami — „naša mama“. Seveda velja isto tudi za očeta, očka, ata ali kakorkoli ga že otroci kličejo.

Zdaj bo kmalu dvajset let, odkar sem v stalnem stiku z našo mladino. Čisto gotovo je, da imajo v glavah zelo različne živce od naših, kajti rojeni so bili, da bodo dočakali leto 2.000 in še kaj več.

A bistvene stvari — dobre in slabe — so ostale. Ne vem, kako bi jim danes dopovedal, kakšne napake delajo, ko svojih mam in očetov nočejo razumeti, čeprav dobro vedo, za kaj gre. Je že tako, da jih bo stalo leta in leta, da bodo zardeli v obraz ob spo-

minu na to ali ono napako, predrznost, vedenje, odgovarjanje, ki so ga napravili v mladih letih.

Ne bom tajil, da se meni to dogaja. Morda tudi drugim iz moje generacije. A ker so te vrste predvsem pismo za mlade, ne bo nič škodovalo, če bodo že zdaj poskušali zmanjšati količino zardevanja v starejših letih.

To je pa zelo enostavno: v očetu in materi ni treba gledati samo dveh oseb, ki sta dolžni za otroke skrbeti, jih šolati, vzgajati in vpeljati v življenje. Oče in mati sta predvsem družinska poglavarja, katere je Bog osrečil z otroki. Ne spoštovati staršev ni samo kršenje božje zapovedi, je greh proti človeški družbi. Ta pa mora biti vedno boljša, ako hočemo, da bo zdrav rod tekel naprej.

Prav za Slovence v zdomstvu je to bistvena postavka: naše družine morajo rasti navzgor, ne pa hiteti z običajno maso proti

Med Slovenci v zamejstvu

Goršetova razstava v Gorici

V goriškem Avditoriju je bila 27. septembra odprta razstava kiparja Franceta Goršeta. Odprtja se je udeležilo veliko ljubiteljev umetnosti z Goriške, s Tržaškega in tudi iz Slovenije. Veliko je bilo zastopnikov krajevnih oblasti. Tudi sam Gorše se je razstave udeležil. Razstavo je organizirala Zveza slovenske katoliške prosvete in odprl jo je njen predsednik dr. Kazimir Humar. Razstavo je uredila dr. Verena Koršič, ki je tudi orisala Goršeta in njegovo umetnost. Razstavljena so bila dela, ki jih je Gorše oblikoval na Primorskem leta 1928 in kot begunec po maju 1945.

Ob 75-letnici Goršeta so poznavalci slovenske likovne umetnosti pripravili njegovo retrospektivno razstavo v Kostanjevici na Dolenjskem, izčrpno študijo o kiparju je napisal France Stele v že izšlem katalogu razstave, režim pa je zadnji hip razstavo prepovedal. — Po letih bivanja in ustvarjanja v iz-

prepadu, iz katerega ni rešitve.

Zato pa: sleherni dan „Hvala Bogu“, da smo imeli čudovito mamo in garaškega očeta.

To naj bo vaše geslo.

Pavle Rant

seljenstvu v ZDA in Kanadi se je kipar zadnja leta naselil v Svečah na Koroškem, kjer je tudi preuredil svojo hišo v razstavni prostor svojih del.

Slovenski misijonski simpozij

Od 5. do 10. oktobra je bil v Rimu prvi vseslovenski misijonski simpozij. Vseh udeležencev je bilo 38. Udeležencem so misijonski strokovnjaki (Janez Vodopivec, Franc Mikuš, Vilko Fajdiga, Janez Belej, Maksimilijan Jezernik, Ivan Žužek, Franc Šegula, Bruno Korošak) odkrivali nove vidike sodobne misijonologije, jih seznanjali z delom kongregacije za evangelizacijo narodov, jim govorili o sodobni vzgoji, o sredstvih obveščanja v misijonskem apostolatu, o delu za edinost kristjanov itd. V poročilih o delu v misijonskem zaledju so o zavzetosti slovenskih vernikov govorili poročevalci iz vseh slovenskih škofij, s Koroške, iz Gorice, Trsta, Argentine (Ladislav Lenček CM), ZDA, Kanada ter zastopniki redovnikov in redovnic.

Dom v Tinjah

1. oktobra je krški škof dr. Jozef Köstner blagoslovil novi Katoliški dom, ki so ga zgradili slovenski koroški duhovniki ob 75-letnici svojega združenja Sodalitas. Dom je hkrati hotel in šola, s profanimi in sakralnimi prostori, kulturna in oblikovalna ustanova, dom duhovnih vaj, mladinskih srečanj in kulturnih prireditvev. Je versko in kulturno žarišče za duhovnike in laike, za pripadnike

Novice IZ SLOVENSKE

Nova župnija: Novo mesto - Sveti Janez

S 1. novembrom 81 je bila ustanovljena nova župnija Novo mesto-Sv. Janez. V novo župnijo so prišla naselja: Daljni vrh, Hudo, Gorenje Kamence, Dolenje Kamence, Mala Bučna vas, Muhaber, Potočna vas, Velika Bučna vas in V Brezov log. Župnija ima že sedaj približno 2.200 ljudi, župnijska cerkev je postala cerkev sv. Janeza v Dolenjih Kamencah.

Umrli duhovniki:

Valentin Bertonec

Umrli je 29. oktobra 1981 v ljubljanski bolnišnici. Rodil se je 1895 na Dobravi pri Kropi, bil v Ljubljani 1918 posvečen, 3 leta kaplan na Mirni, 8 let na Vrhniki, 1929 pa postal župnik v Železnikih, med vojno izseljen na Hrvaško, po vojni pa je poleg železnikov soupravljal še župnije Dražgoše, Zali log in Sorico z Davco. 1959 je bil imenovan za žup-

obeh narodnosti na Koroškem, za Slovence in Nemce. Ravnatelj in duša Doma v Tinjah je požrtvovalni duhovnik Jože Kopeinig.

nika v Cerkljah na Gorenjskem, kjer je ostal do upokojitve 1972.

Matej Močilnik

9. oktobra 81 je umrl zlatomašnik Matej Močilnik. Doma je bil iz Lokovice pod Peco in postal duhovnik pri 34 letih v Mariboru. 19. julija 81 je opravil v cerkvi Device Marije na jezeru na Prevaljah še svojo zlato mašo, kjer je 43 let župnikoval.

Ivan Štrus

Umrli je 24. oktobra v ljubljanski bolnišnici. Rojen je bil v Ljubljani 1900, v duhovnika posvečen 1925, bil 4 leta kaplan v Preserju in 8 let v Črnomlju. Od 1937 je bil župnik v Adlešicah in vse do 1973, ko je zaradi oslabelosti stopil v pokoj in se preselil k domačim. 14 dni pred smrtjo ga je zadel infarkt.

Silvester Mihelič

22. septembra je umrl v Tinjah na Koroškem duhovnik in glasbenik prof. Silvo Mihelič. Rojen je bil 1905, mašniško posvečenje je prejel v Trstu 1934 kot salezijanski duhovnik, glasbo je študiral v Zagrebu, 1945 se je umaknil pred partizani v tujino,

od 1945 je bil župnijski upravitelj v Tinjah. Nad 30 let je deloval kot duhovnik in pevovodja na Koroškem. Uglasbil je več pesmi. Zasloveli sta zlasti „Pobič sem star šele osemnajst let“ in „O Gospa, o Mati moja“. Pogrebne obreda se je udeležilo nad 80 duhovnikov.

Novi veleposlanik SFRJ

29. septembra je novi veleposlanik Jugoslavije pri apostolskem sedežu Zvonimir Stenek izročil državnemu tajniku kardinalu Cassaroliju

svoje poverilne listine. Stenek ima 49 let, doma je v Konjicah, v SR Bosni in Hercegovini. Pred odhodom v Rim je bil redni profesor in prodekan na pravni fakulteti v Sarajevu.

Promocije

Na ljubljanski Teološki fakulteti so bili promovirani za doktorje Ciril Sorč, spiritual v vipavskem malem semenišču, duhovnik koprške škofije; Anton Štrukelj, bivši nadšk. tajnik; Rudi Koncilija, študentski duhovnik v Ljubljani.

med nami v Argentini

Umrl je župnik Stanko Skvarča

V torek 30. novembra 1981. smo se v Lujanu poslovili od dolgoletnega hišnega duhovnika pri tamošnjih maristih — Stanka Skvarča. Lepo številno duhovnikov, slovenskih in argentinskih, je pod vodstvom kapitularnega vikarja iz Mercedesa opravilo pogrebno mašo v cerkvi, v kateri je od 1955. leta ure in ure spovedoval romarje, ki so tja prihajali. Polna

cerkev mladih dijakov, katerim je posvetil toliko ur v zavodu, je zadnjikrat spremljala svojega mašnika in spovednika. Po vikarjevi homiliji se je mons. Anton Orehar v imenu Slovencev poslovil od rajnega in opravil pogrebne molitve v slovenskem jeziku. Slovenski sobratje so mu ob izhodu iz cerkve zapeli „Marija, skoz življenje“. Ob grobu je govoril še

provincial bratov maristov v Argentini in njegov rojak jezuit p. Ivan Caserman.

Rajni Skvarča je bil rojen na Vrhniki in je po končani ljudski šoli študiral na klasični gimnaziji v Ljubljani, kjer je bil član Marijine kongregacije pri jezuitih, ki sta jo vodila p. Florijan Ramšak in p. Kobi. Udeleževal se je razgibanega dijaškega življenja, ki je takrat že sprejemalo vplive „križarskega mladinskega gibanja“, katero je prihajalo k nam iz Nemčije. Na dijaških in bogoslovskih zborovanjih se je srečal s kasnejšim ljubljanskim nadškofom dr. Jožetom Pogačnikom. Iz tega gibanja je privzel zlasti ljubezen do liturgičnega življenja, kateremu je ostal zvest do smrti.

Dne 29. junija 1930 ga je škof dr. Rožman posvetil v duhovnika in poslal na prvo kaplansko mesto v Tržič na Gorenjskem k župniku Vovku, kasnejšemu ljubljanskemu nadškofu. Od tam je prišel kot kaplan v Kočevje, kjer so bili skriti, a tembolj

zagrizeni narodni boji med Slovenci in tam naseljenimi Nemci, ki so trajali do Hitlerjevega časa, ko jih je zvalil v Nemčijo preko Krškega. Kratko pred italijansko okupacijo Slovenije je prišel za župnika v Koprivnik na Kočevskem, kjer mu je po izselitvi Nemcev ostalo le 200 Slovencev. Zaradi suma, da sodeluje s partizani, so ga skupaj s kaplanom raj. Stankom Erzarjem Italijani zaprli in kasneje internirali v Italiji po različnih samostanih, odkoder ga je rešil škof dr. Rožman. L. 1945 je preko Koroške kot begunec prišel v Italijo, kjer se je ustavil v Riccione in bil dušni pastir slovenskim beguncem v tem taborišču. Od tam je šel v Trani, kjer je našel veliko slovenskih fantov, ki so jih Nemci mobilizirali in kasneje zavezniki zajeli kot ujetnike. Z njimi je prišel v Argentino in tu jim je bil v tesni povezanosti velika duhovna in družabna opora, kar se je pokazalo tudi pri njihovih obiskih v njegovi boleznini in ob smrti ter pogrebu.

V Argentini je deloval kot kaplan v Jáureguiju in nato v Chivilcoyu in od 1955 kot hišni duhovnik pri šolskih bratih maristih v Lujanu, kjer se je ves posvetil pastirstvu med mladimi ter spovedovanju v romarski Marijini baziliki. Sam Bog ve, koliko dušam je pomagal k vrnitvi do Boga. Dokler je bil zdrav, se je živahno udeleževal slovenskega, zlasti duhovniškega, življenja v Argentini, na sestankih in zborovanjih. Bolehati je začel l. 1970 in po mnogih operacijah zelo oslabele od l. 1977, dokler ga smrt ni rešila telesnega tr-

pljenja. Rajni je bil resnično iskrena duhovniška duša, v življenju in delovanju. — A. O.

Proslava Kristusa Kralja

Na nedeljo Kristusa Kralja, 22. novembra, je bila ob 16. uri v cerkvi Marije Pomagaj sv. maša za raj. škofa Rožmana. Msgr. Orehar je pridigal o zvestobi. Med mašo je pel Gallus.

Po maši je bila v dvorani predstava igre Diega Fabbrija „Preiskava“ v režiji Maksa Borštnika. Viharja je igral Borštnik, Renata Pavel Fajdiga, Angelo Mari Makovec in don Sergeja Frido Beznik. Sceno je zamislila Helena Fink. Igranje je bilo na profesionalni ravni. Dramo so igrali tudi že v petek in soboto zvečer.

Duhovne vaje

V Domu duhovnih vaj Marije Pomocnice v San Miguelu so bile duhovne vaje za 2. skupino deklet od petka 6. novembra zvečer do nedelje 8. novembra popoldne. Udeležilo se jih je 20 deklet. Vodil jih je p. dr. Lojze Kukovica DJ.

Pristavski dan

V nedeljo 25. oktobra so rojaki castelarskega področja praznovali 13. pristavski dan. Po dviganju zastav je bila ob 11. sv. maša; z msgr. Antonom Oreharjem sta somaševala Matija Lamovšek in Franc Bergant. Msgr. Orehar je govoril o ciljnih naših skupnosti: o ohranitvi in poglavitvi vere in slovenske kulture. Prvič

je pel med mašo novi zbor pod vodstvom dr. Julija Savellija.

Po maši so bili na programu pozdravi tajnika Pristave Franceta Perniška in predsednika Pristave Bojana Križa, predsednika NO Miloša Stareta, predsednika ZS arh. Jureta Vombergarja in predsednikov drugih krajevnih domov ter slavnostni govor prof. Tineta Vivoda. Po skupnem kosilu je bil kulturni program po zamisli Miha Gaserja in z napovedovalcem Markom Gaserjem. Folklorno skupino je pripravil Jure Ahčin.

Zadnja predavanja

Mladini je na novembrskem zveznem sestanku govoril arh. Jure Vombergar o temi: „Mladina iz Slovenije priča v pesmi in besedi“, decembrski sestanek pa sta SDO in SFZ posvetila počastitvi Brezmadežne.

Na 8. kulturnem večeru SKA je Irena Mislej 7. novembra predavala ob skioptičnih slikah o sodobni likovni umetnosti v Sloveniji.

Na sestanku SKAS-a sta 5. decembra predavala dr. Marko Kremžar in dr. Lojze Kukovica o okrožnici Laborem exercens pod časovnim, družbenim in večnostnim vidikom.

Na duhovniškem sestanku v oktobru je imel duhovno misel Jože Guštin o duhovniški pokorščini, dr. Kremžar in dr. Kukovica pa predavanje o zadnji okrožnici, na novembrskem pa je za duhovno misel govoril p. Ciril Petelin o duhovnikovem poznanju Kristusa, Ladislav Lenček je govoril o svojih obiskih slovenskih misijonarjev v Aziji, Afriki in Madagaskarju, s. Cecilija Rode pa o razmerah v Iranu.

KJE JE KAJ

Leto 49

Januar 1982

UVODNIK	Bodimo pozorni! (Anton Orehar)	1
OB NOVEM LETU	Sveti dan je bil (Ivan Cankar)	2
	Kaj naj želimo Novemu letu za novo leto? (Milena Merlak)	3
	Za novo leto (Milena Merlak)	3
	Srečno novo leto!	4
	Silvestrovo med Andi (Jože Krivec)	36
IZ ŽIVLJENJA CERKVE	Audience, nagovori in prvo ponovno potova- nje Janeza Pavla II.	6
	Pesem delu (ob okrožnici Laborem exercens), (Avgust Horvat)	23
SLOVENSKA CERKEV	Izjava jugoslovanske škofovske konference .	11
	Škof Ambrožič o molčeči Cerkvi	12
	Nadškof šuštar o škofu Leniču ob njegovi 70-letnici	14
	Klerikalizem in „klerikalizem“ (Fr. Perko)	15
	Ob izsledkih raziskav cerkvene vernosti v Slo- veniji	18
Družba „Marijinih sester“	31	
ARGENTINSKA CERKEV	Argentinski škofje k današnjemu položaju svoje dežele (Franc Gnidovec)	29
NAŠA VPRAŠANJA	Kratka zgodovina Slovencev (Po Inzkovi Zgo- dovini)	33
	Bralec, morilec, Dom, hiša (Simon Rajer) .	35
	Iz zadnje Beličičeve knjige	45
ROMAN	Oče Damijan (Wilhelm Hünermann)	50
V DRUŽINI	V zakonu je posebno važno (Vital Vider) ..	53
ZA MLADINO	Življenjska načela (Anton Orehar)	56
	Mladim v premislek — o starših (P. Rant)	58
NOVICE	Med Slovenci v zamejstvu	59
	Novice iz Slovenije	60
	Med nami v Argentini	61

Malo za šalo, malo zares

„Sedaj le razumem, zakaj imajo Angleži tako radi čaj.“

„Zakaj?“

„Poskusil sem njihovo kavo.“

— — —

Vedno je rekla, da mora dobiti za moža človeka, ki bo šel zanjo skozi ogenj in vodo. In res je dobila ga-silca.

— — —

Polica j je zavpil za kolesarko: „Gospodična, luč vam ne sveti in zvonca tudi nimate! Ustavite!“

Kolesarka: „Ne morem, zavore tu-di ne primejo.“

„Kako sta si gostilničarjevi hčer-ki podobni. Nikoli ne veš, ali sta dvojčki ali pa si se ga že preveč nalezel.“

— — —

V vinu je resnica — laž je le na nalepki.

— — —

„Kakšen šport pa sedaj uganja tvoj mož?“

„Sedaj si je kupil konja in ga vsak dan ure in ure jaha.“

„In je kaj shujšal?“

„Ja, trideset kil.“

„Mož?“

„Ne, konj!“

DUHOVNO ŽIVLJENJE

je slovenski verski mesečnik, ki ga izdaja konzorcij (msgr. Anton Orehar); urejuje uredniški odbor.

Editor responsable: msgr. Antonio Orehar — Ramón L. Falcón 4158, 1407 Buenos Aires, Argentina.

Registro de la Propiedad Intelectual No. 1.313.507.

Tiska Vilko s. r. l., Estados Unidos 425, 1101 Buenos Aires, Argentina.

POVERJENIKI

ARGENTINA: Dušnopastirska pisarna, Ramón L. Falcón 4158, Bs. Aires.

ZDA: Rev. Julij Slapšak, 6019 Glass Ave., Cleveland, Ohio 44103, USA.

Slovenska pisarna, Baragov dom, 6304 St. Clair Ave., Cleveland 3, Ohio 44103, USA.

KANADA: Ivan Marn, 131, Treeview Drive, Toronto 14, Ontario, Canada.

TRST: Marijina družba, Via Risorta 3, Trieste, Italia.

ITALIJA: Zora Pilčanc, Riva Piazzutta 18, Gorizia, Italia.

AVSTRIJA: Naročnino pošiljajte Mohorjevi družbi v Celovec.

NAROČNINA

Naročnina za leto 1982 je 350.000 pesov.

DENARNA NAKAZILA NA NASLOV:

Antonio Orehar, Ramón Falcón 4158, 1407 Buenos Aires, Argentina.

Zunanja oprema: Franci Holosan; notranja: Stane Snoj.

LA VIDA ESPIRITUAL